

MERDEKA &

ÖSTTIMOR INFORMATION

Nr 14

Direktrapporter från Östtimor, Västpapua och Ambon

-Läs om vad våra egna medarbetare skriver

**Konferens i
USA om
Aceh**
sid 22

**Vad är fel med
Indonesiens
demokratisering**
Sid 3

**Våldet
härskar åter
i Västpapua**
Sid 18

Nyheter från Östtimor, Västpapua, Aceh och Indonesien

Merdeka & Östtimorinforma-**Nr 14 – 2001**

Redaktören har ordet	3
Mina första dagar i Dili	3
Nobelprispengar går till mikrokrediter i Dili	6
24 timmar i djungeln...	7
24 timmar i Baucau...	7
Resan till Papua	9
Rapport från Ambon	12
Vad är det för fel på Indonesiens demokratisering?	14
Wahids problem	17
Våldet på Borneo	17
Våldet härskar åter i Västpapua	18
Tragedin i Baliemdalen	19
Nya Zeeland berett att medla	19
"Rättegång" i Wamena	20
Journalist fängslad i Västpapua	20
Notiser	21
Konferens om Aceh	22
Pris till Mr-aktivisten Munir	23
CCET 11 i Utrecht	24
Besökare från Östtimor	27
Östtimorkommitténs medlemsmöte	29
Seminarium om Östtimor och Chiapas	30
Årsmöten	31

President Wahid

**Merdeka &
Östtimorinformation****Ansvarig utgivare:**Gabriel Jonsson &
Anders Uhlin**Redaktör:**

Anders Uhlin

Redaktionsadress: Anders Uhlin
Tel 08-58588133
anders.uhlin@sh.se**Layout:**Mats Sjögren
mats.sjogren@swipnet.se**Adresser:***FFP, Föreningen ett Fritt
Papua*

c/o Thomas Petersson

Holländargatan 21 B

111 60 Stockholm

Postgiro 419 12 84 - 1

Östtimor-Kommittén

Box 70 341

107 23 Stockholm

Tel 08-336247

Postgiro 181 92 - 5

tpollak@algonet.se

Tryckt av: FFSI Malmö**ISSN Nr: 1402-2559**

Redaktören har ordet

I detta nummer av Merdeka/Östtimorinformation kan vi erbjuda ovanligt många unika reportage från de områden vi bevakar. Det är i och för sig inte så ovanligt att någon av våra medlemmar besöker Indonesien eller Östtimor. Vi har haft flera direktrapporter tidigare. Men nu har vi styrelseledamoten i Östtimorkommittén Ann Larsson på plats i Östtimor under en lång tid. Ann har varit i Östtimor sedan slutet av januari för att för Östtimorkommitténs räkning arbeta med ett volontärprojekt. Läs hennes spännande, intressanta och målande beskrivningar av upplevelser i landet som är på väg mot självständighet. Vidare har FFP-medlemmen Per Johansson gjort en två månaders resa i Västpapua – hans första resa utanför Norden! Läs hans spännande reseskildring från områden dit få turister kommer. Slutligen har Hendrik

Amahorseja – styrelseledamot i såväl Östtimorkommittén som FFP – för första gången sedan 1960-talet besökt sin hemstad Ambon. Läs hans skakande skildring från en krigszon.

För övrigt analyserar Olle Törnquist den mycket problematiska och osäkra demokratiseringsprocessen i Indonesien. Vi bevakar de senaste månadernas politiska utveckling i den indonesiska övärlden och rapporterar från Östtimorkommitténs seminarier mm. Slutligen har Gabriel Jonsson i vanlig ordning läst en ny bok om Östtimor. Hoppas att allt detta ska erbjuda intressant sommarläsning.

Anders Uhl in

Mina första dagar i Dili

Östtimor bjuder på en dramatisk natur, en mjuk men samtidigt fuktig hetta och de ljumma vindarna som rullar ner från bergen. Det är ett dramatiskt landskap, mjukt rundade gröna kullar, som störtar ner mot det ljusblå havet. Jag vet att det är svårt att ge ett helt folk egenskaper, men det slår mig om och om igen hur vänliga alla är här. Alltid ett leende tillövers, alltid ett "Bondia", "Bontarde" eller ännu oftare "Hello Missis!"

Via Östtimorkommitténs breda nätverk fick jag kontakt med father Puthenkandam; en underbar, tokig indier som flyttade hit för fem år sedan. Han mötte mig på flygplatsen i Östtimors huvudstad Dili, och trots att han drabbats av en Malariasläng och säkert kände sig både yr och matt, hjälpte han mig med väskorna, tog mig med hem till sig och bjöd på lunch. Ris och kokta grönsaker. Väldigt enkelt, men mycket gott.

Många hjälparbetare

Östtimor är överrost med internationella hjälparbetare nu. Ingen vet hur många här är egentligen, men omkring 20 000 är anställda av FN och 17 000 av olika NGOer. Det är tungt för en så liten stad som Dili att klara den här belastningen, framförallt med tanke på att 80 % av alla stadens byggnader brändes ner under oroligheterna efter folkomröstningen i augusti 1999. Visserligen håller återuppbyggnadsarbetet på, men det går långsamt, folk saknar pengar, virke, bultar, balkar och allt annat man behö-

ver för att bygga hus.

Mina farhågor över att inte finna någonstans att bo stillades av father Puthenkandams generositet. Han hade talat med systrarna i "Susteran PRR-orden" och de hade ställt i ordning ett rum åt mig. Efter lunchen och varsin cigarett ackompanjerat med Timor-kaffe körde han mig till Becora, där systrarna bor.

Mängder av ruiner

Becora är som en liten förort till Dili och ligger kanske två km utanför stadskärnan. Hit har inte de internationella hjälparbetarnas kontor och sekretariat nått. Här befinner man sig fortfarande hos timoreserna. Det enda som kan påminna om att Östtimor nu är befriat, går mot självständighet, och är embarkerat av internationella hjälparbetare är FN:s lokala poliskontor för Becora-distriktet. I ett majestätiskt, vitt tvåvåningshus håller FN:s civ.pol till. Det är där vi svänger av från huvudstråket, ner till höger mot Asrama.

Den fattigdom som möter mig chockerar mig totalt. Jag kan inte tro att det är sant, det jag ser. Ruiner, överallt ruiner. Skelett av hus som rånats på sitt innehåll av milisens frammarsch för ett och ett halvt år sedan. Smuts och skräp överallt. Barn, hundratals barn i söndriga kläder och utan skor som ropar "Hello missis!" och vinkar glatt till mig. Stanken är ofattbar. Det är hett, kanske 35-40 grader i skuggan.

När vi stiger ur bilen rusar barnen mot oss och pratar i mun på varandra och vill komma fram och känna på mig, och alla pockar på min uppmärksamhet. Father Puthenkandam lugnar ner dem med några vänliga ord på tetum. Jag är inte säker på vad han säger, men jag uppfattar några ord som jag känner igen. "Lugna ner er, mina vänner. Jag kommer till er snart och talar med er".

Bo i kloster

Susteran PPR är egentligen en indonesisk orden, och här i Dili bor bara två systrar; Madre Petronella och Madre Felicite. De är båda i 30-årsaldern, och ser mycket stiliga ut i sina vackra, vita nunnedräkter. De tar emot mig med öppna armar och kysser mig två gånger på kinderna. De bjuder in mig och visar mig mitt rum.

Systrarna och klostret de bor i, som är mycket litet, hyser mer än 40 föräldralösa barn från ett år upp till 14. De lever i en ofattbar fattigdom, där frukost och lunch endast består av ris och middagen av ris och kokta grönsaker. Barnen får till största delen ta hand om varandra. De lite äldre tar hand om de yngre, lagar mat och tvättar kläder.

Barnen sover på golvet i vad som ser ut som en lada. Det är mörkt och fruktansvärt smutsigt. Det saknar fönster och allt vad sängkläder heter. Glöm leksaker eller böcker, här handlar det om att överleva dagen. I en hörna har de ordnat för sig både "kök" och "badrum". Det ser mycket ohälsosamt ut. Det är vatten på golvet, smut-

sigt brunt vatten som stinker. Det droppar från en kran rakt ner på marken. Kranen används både till matlagning och eventuell tvättning. Flugorna surrar runt oss i miljontals.

Amina och lille Mario

En brådmogen tonårstjej i alldeles för liten tröja och söndrig kjol dyker upp med en underbart söt liten pojke på armen. Det är Amina och lille Mario får jag reda på senare. Marios mamma dog under förlossningen. Nu är han alla flickornas hjärtegryn i klostret.

Mario gallskriker när han får syn på mig. Ja, jag måste se konstig och knäpp ut med mitt grisrosa skinn och konstiga ljusa hår. Han är fullständigt skräckslagen och kryper längre och längre upp i Aminas famn. Hon skratrar lite, ursäktar sig och går ut igen.

Under min vistelse kommer Amina och jag att bli mycket goda vänner. Hon går i skolan varannan eftermiddag, och läser lite engelska. Vi pluggar tetum/engelska ihop och förhör varandra. Det blir många skratt vid köksbordet, speciellt när jag gör tabbar som: "Hau hemu etu iha ne'e eba", vilket ungefär betyder "Jag dricker ris därborta".

Dagen bojar när tuppen gal. I barnens lada går ett tiotal höns fria och övervakas av en kaxig, alltför högljudd tupp. Han vaknar klockan fem, och således också alla vi andra... Klockan tio på kvällen släcks det ner och alla går och lägger sig.

Stor gästfrihet

Systrarnas gästfrihet är enorm - de ger mig ett alldeles eget rum, jämte det där de båda sover. Vi tre lever separerat från barnen, i ett annat hus som hänger ihop med ladan. Det saknar fönster och är helt nedgånget och smutsigt. Fattigdomen syns mycket tydligt härinne också. Men, "mitt hem är min borg", så systrarna har försökt pynta med vad de lyckats skramla ihop, däribland en väggmalmanacka från 1987 med söta, tjocka japanska bebisar på.

En kväll efter bön sitter Amina, systrarna och jag vid köksbordet. Det går bra att föra ett samtal på min skraltiga tetum, men med avbrott för att slå i lexikon, givetvis. Vi skrattar mycket och de ber mig berätta om min familj. Jag visar dem några kort från i julas som jag hade med mig hemifrån och de blir alldeles hänfödda. "Vilket hus! Och så fina färger! Så vackra saker och så fina kläder ni har! Så otroligt rika ni måste vara! Vad gör dina föräldrar?" Och när jag berättar att de har "vanliga jobb" vill de inte tro mig, de säger att jag skojar. De vill inte släppa ifrån sig korten, och när det är dags att lägga sig, frågar Amina mig om hon kan få korten hos sig över natten och titta på dem. Jag får tillbaka dem i morgon, lovar hon. Givetvis får hon det.

På väg att flytta

I fyra dagar bor jag hos systrarna. Under den tiden gör jag allt för att hitta någon annanstans att bo och jag hittar ett fräscht rum på andra sidan stan, i Vila Verde som är ett säkrare område. Mina dagar hos systrarna är intensiva, åtminstone känslomässigt. Jag skäms när jag tycker det är äckligt att bo hos dem, jag fasar för att gå på toaletten och väntar in i det sista. Jag har konstant ont i magen och kan inte behålla någon mat alls.

Samtidigt känner jag stor vördnad och respekt för systrarna. Fastän de lever i den yttersta fattigdomen har de ork och kraft över för att lyssna på barnen, skratta och busa med dem. Förhöra dem på läxorna och trösta dem när det behövs. De har givit mig ett alldeles eget rum, de bakade en kaka för att fira att jag kom, och de är glada att ha mig där. Och jag vill bara därifrån. Jag känner mig usel. Det är inte svårt att visa dem min tacksamhet, men samtidigt blir det ohållbart för mig att leva på det här sättet någon längre tid.

Attraktiv handväska

På måndagen är det dags för mig att flytta till mitt nya rum i Vila Verde. Jag ska hyra av liurai Tito Freitas, den lokale hövdingen i området. Jag rensar ut mitt rum hos systrarna och lägger mitt skräp i tunnan på bakgården som man använder för att bränna skräpet i. Det finns

ingen sophämtning eller soptipp i Dili ännu. Det tar inte mer än fem minuter förrän jag hör skrik och bråk från ladan. Systrarna och jag går över för att se vad som står på. Mitt hjärta går i bitar när jag ser anledningen till bråket. Två flickor sliter och drar i den gamla handväskan jag slängt. Jag köpte den i Bali för tre, fyra kronor veckan innan, men tydligen var det urusel kvalité, för både spännet och handtaget hade gått sönder. Dessutom hade stråna väskan var gjord av börjat lossna.

Jag borde ha förstätt. Tänk vilken lycka för små femåriga tjejer att komma över en handväska, när de aldrig i hela sitt liv ägt någonting, annat än kläderna de har på kroppen. Jag säger ingenting. Madre Petronellas och mina blickar möts. Hon förstår. Jag går därifrån med gråten i halsen och låter henne reda upp situationen.

Father Puthenkandam kommer i sin risiga jeep och hämtar mig och min packning. Jag säger hej då till systrarna och alla barnen och försöker på mitt torftiga språk uttrycka min tacksamhet. De ler och säger att de kommer att sakna mig, att jag måste komma och hälsa på dem, och vi kramas och kysser varandra på kinderna.

När jag säger hej då till min pluggkompis Amina räcker jag över henne en summa pengar för henne att ge till systrarna. De kan inte ta betalt för att jag fått bo hos dem, sådana är reglerna. Och jag vill inte göra dem generade genom att räcka över pengarna direkt. Jag tror det blir bra på det här sättet.

Pengar saknas

Father Puthenkandam har försökt skramla ihop pengar för att förbättra situationen för systrarna och barnen, men det går trögt. Han har många fler liknande kloster att ta hand om. 30 000 svenska kronor skulle räcka för att rusta upp barnens lada. Köpa några väningssångar, göra en skiljevägg mellan avträde och matplats och ge varje barn sin egen kudde och lakan. Det är en krona för varje Laholmare.

Jag har talat med father Puthenkandam och sagt att jag ska försöka få tag i de pengarna. Om jag lyckas, hjälper han till att hitta billiga snickare, köra över sängarna och sköta det praktiska arbetet.

Kan vi i tillsammans försöka att skramla ihop pengarna? Sätt in ert bidrag på Östtimorkommitténs postgirokonto 1 81 92-5 och skriv Puthenkandam på talongen.

Ann Larsson

Dili, Östtimor, den 2 februari 2001.
Artikelns var först publicerad i Laholms Tidning.

Nobelprispengar går till mikrokrediter i Dili

När José Ramos-Horta återvände till Östtimor, gjorde han det som hjälte. Efter nära 20 år i exil firades hans återkomst till Dili 1999. Som förgrundsfigur i kampen för ett självständigt Östtimor, är Horta känd över hela landet, och eftersom han har folks förtroende, är det till honom många vänder sig för att be om hjälp. När han då äntligen kom tillbaka blev han mer eller mindre tvungen att låna ut småsummor till de många, många östtimoreser vars hus och skörd bränts ned av milisen. Det var då han kom upp med idén att använda en del av Nobelprispengarna till att starta ett mikrokredit-projekt.

Projektet, som drivs av Timor Aid, startades i augusti/ september förra året, ser ut att vara ett mycket lyckosamt projekt. Timor Aid är den största ideella organisationen här, och bildades utifrån ETISC (East Timor International Support Center), för att ge katastrofhjälp till landet. Timor Aid har nu utvecklats och expanderat och har i dagsläget mer än 400 östtimoreser anställda. De sysslar med allt från utbildning, restaurering av byggnader och hus, till människorättsprojekt och hälsovård. De är också en av endast fyra organisationer som är representerade i Oecussi-enklaven.

Ann intervjuar Jaime da Silva

Jag träffar Jaime da Silva som är ansvarig för mikrokreditprojektet. Han är i 30-årsaldern, alldeles nygift och han visar stolt upp ett foto på sin vackra fru. Han är lyckosam, för han talar hjälplig engelska. För timoreser i hans position, med lite skolgång bakom sig och språkkunskaper ser framtiden ljus ut - de är "heta" på arbetsmarknaden här. Tyvärr finns det alltför få med hans kvalifikationer. Han är mycket stolt över sitt jobb, och är otroligt hjälpsam med att ge mig information. När han

berättar om projektet frågar han mig hela tiden om jag hänger med, om jag förstår vad han menar. Han är mycket noga att det blir rätt, det jag kommer att skriva.

Mikrokreditprojektet annonserades av José Ramos-Horta på "Fretilin-dagen" den 28 augusti förra året, i Aileu. Efter det sände Timor Aid ut jinglar i radion och satte in annonser i tidningarna om att folk var välkomna att komma och ansöka om krediter. Än så länge finns projektet bara i Dili, men så snart Timor Aid får tag på fler finansierare kommer man att expandera. Planerna säger att Viqueque som första stad, Suai som andra och Same som tredje stad kommer att få tillgång till mikrokreditprojektet så snart man får loss pengarna.

Det är endast grupper - ca 5-10 personer - som får låna pengar inom projektet. Detta för att säkra återbetalningen. Ju fler människor som är involverade, desto bättre koll har de på varandra att sköta återbetalningen, säger Jaime. I dagsläget är det 101 grupper som har tilldelats första mikrokrediten. När de har betalat av första skulden kan de låna en andra gång, och då en större summa pengar. Första lånet är på 5 milj. Rupiah, ungefär 5 000 svenska kronor. Klienterna kan välja mellan att betala tillbaka en gång i veckan, vilket de flesta väljer att göra, eller en gång i månaden. Avbetalningsplanen är på 20 veckor. Räntan är 2%. Hittills har alla grupperna betalat tillbaka enligt planen, ingen har missat en enda vecka. Det är ett mycket bra resultat, faktiskt bättre än vad vi väntat oss, säger Jaime.

Klienterna lånar pengar för att starta små företag; kiosker, snickerifirmor, väverier, kycklingfarmer etc. Varje dag besöker Jaime ett av projekten, ger dem råd och kontrollerar hur affärerna går. "Business is very good", säger han. Särskilt snickerifirmorna går mycket bra och han berättar att i går besökte han en grupp snickare som nu var redo för det andra lånet, som är på 10 000 kr. De ska expandera och anställa några lärningar, säger han.

Proceduren går vanligtvis till som så, att en grupp kommer till Timor Aid-kontoret, talar om sina planer för Jaime, eller Linda och Tina, som är hans assistenter, och de hjälper till att skriva ner affärsidén på papper. Därefter fastställer man villkoren och parterna undertecknar avtalet, både på tetum och bahasa indonesia.

Nu är det dags för Jaime att göra sitt dagliga besök hos en klient, och idag är det Evangelino Moreiras grupp

som driver en kiosk som skall kontrolleras. Gruppen består av fem personer, alla i samma familj. Evangelino själv, som är i 50-årsåldern, hans båda söner, hans dotter och en brorson. De fick sin kredit beviljad den 11 september förra året, och deras business går mycket bra, säger Evangelino.

Huset brändes ner

Evangelino och hans familj har hela livet bott i Dili. De tillhörde Clandestine-rörelsen under den indonesiska ockupationen och försåg Falintilgerillan med förnödenheter.

Evangelino Moreiras och hans familj

Före frigörelsen jobbade Evangelino på Comoro-flygplatsen, men han avskedades så snart 5-majavtalet blev känt och Östtimor gick mot självständighet.

Efter folkomröstningen den 30 augusti 1999 brändes

hans hus och gård ner, och som stadsbo hade de då ingenting. Det var därför han bestämde sig för att starta den lilla kioskrörelsen.

När jag frågar Evangelino var de får tag på varorna till kiosken, skakar han på huvudet och säger att det är besvärligt. Han går varje dag runt och jämför priserna hos de tre stormarknaderna som finns i Dili och köper upp ett litet lager där det är billigast. Det är så alla kioskägare måste göra, det finns inget annat system ännu. Inga grossister el. dyl. Han skulle emellertid vilja ha en så stor rörelse att han kunde importera från Indonesien eller Australien, men än så länge är inte det möjligt.

Han kan inte försörja sin familj på sin rörelse, säger han. Istället hyr han ut sitt hus som han lyckades rusta upp förra året. Det är UNTAET-anställda som hyr av honom, och de betalar mycket bra. Under tiden bor familjen i ett grannhus.

Evangelino berättar att de definitivt kommer att ansöka om ett andra lån, så snart avbetalningen är klar på det första. Han drömmer om att expandera och en dag kunna leva på och försörja sin familj på sin lilla rörelse. Det första han skulle göra skulle vara att hitta en mer permanent lokal för sin lilla kiosk. Det borde vara lättare att få tag på varor, klagar han. Ofta är cigaretter bristvara, och vi måste köpa in dem för ett ganska högt pris, men cigaretter måste vi ju ha! Vinsten från kiosken beror inte på hur mycket han säljer för, utan till största delen på hur billiga/dyra inköpsvarorna är, säger han.

Ann Larsson

Dili, Östtimor, den 20 februari 2001.

---

24 timmar i djungeln... 24 timmar i Baucau...

**Torsdag den 3 maj 2001
kl 22:00**

Kommer hem till vårt så kallade hus (utan vatten, el, tak, men med massor med ödlor, spindlar, kackerlackor stora som mina fötter, skorpioner och en och annan orm...) trött som fan efter att ha registrerat människor i Sagadate hela dagen. När jag smyger in bilen vid kanten av vägen kommer jag lite för långt fram, och JÄVLAR!!! Bilen glider sakta nerför stupet (15 m) och stannar ca 1

meter ner på en utskjutning.... där hänger jag med ena hjulet i fria luften, och jag måste kasta mig ut ur bilen för att rädda mig själv! Jag trodde verkligen jag skulle dö! En liten vindpust kunde nämligen få bilen att tippa över. Jag rusar upp och väcker John och vi tillsammans ringer Civ-Pol, som får komma och försöka reda upp situationen, men de har inte tillräckligt starka bilar, så vi måste kontakta ThaiBatt, som genast dyker upp. Gudars skymning så tacksam jag är mot de rakade testosteronstinna ungdomarna som kommer med en hummer och drar upp bi-

len. PUST. Kl 01:00 kan vi gå och lägga oss.

Fredag 08:30

Kör sakta och säkert (tycker jag i alla fall) mot Samalare, en mini-by utanför Laga, i Baucau, för att registrera människor där. På sina ställen här i Östtimor bara försvinner vägen, det är normalt. Vid ett ställe finns således bara halva vägen kvar (en och en halv meter, max). Just precis där står en motorcykel parkerad, men ingen ägare i närheten. För att undvika biken håller jag mig till höger så långt jag kan (just det, här kör man på vänster sida, ratten på höger - skitsnurrigt...) och FAN FAN FAN, bilen kasar ner åt andra hållet! Rakt ner i en avloppsränna som kanske är 1/2 till en meter djup. Två hjul däri och två på vägen... FAAAAAN! Det blir att ringa CivPol igen... bara några timmar efter att de hjälpt mig senaste gången. Nu får vi i alla fall upp min TATA (billigaste fyrhjulsdrivna bilen som FN utrustar oss registrerare med, för vi är LÄNGST NER i den så viktiga hierarkin här... konstigt för en svensk att smälta...) med hjälp av deras, mycket säkrare Landrover.

Fredag 10:00

På vägen till Samalare hämtar vi Cecilia, min assistent, och när vi kommer till hennes hus, ser vi massor av släktingar utanför och också en pinne med ett svart band fladdrande i vinden. Det betyder att en vuxen människa har dött. Ett vitt band betyder att ett barn har dött. Vi går sakta in och snabbt kommer Cecilia ut och ska förklara vad som hänt. Hennes 18-åriga son har dött, han dog under natten i ett epilepsianfall. Det var fruktansvärt att se henne och hennes man, så förtvvlade de var. Som om hela världen rasat. Och det hade den antagligen. Jag förklarar att hon kan ta ledigt så länge som hon vill, och om hon behöver något, till exempel vår generator, kan hon låna den under helgen. Hon blir tacksam och presenterar mig för alla släktingarna. Och bjuder mig senare att hålla tal inför alla (eftersom jag kan tetum) om hennes son. Hon vill att jag ska be. På tetum. En katolsk bön. Okej. En lika icke-religiös person som jag är kan man nog inte hitta, och kallsvetten börjar rinna när jag ser de 50-60 släktingarna väntande förväntansfullt på mig. Jag samlar mig på ett kick, frågar min language assistent om några viktiga ord som helig, god, herre, och fader och allt, och när jag börjar tala lossnar det. Jag klarar verkligen av att hålla ett tal till den avlidne och hans släktingar. Efter talet är det dags för oss att ta farväl av den döde. Oh, my-goodness! Jag är 27 år och har aldrig sett ett lik förr. Och ska jag vara riktigt ärlig vill jag inte det heller. Men nu inte bara såg jag, utan kysste dessutom. Så gör man ju här. Och jag vill ju visa min respekt, så vad annars kunde jag göra? Det var en prövning, kan jag lova. I morgon ska

vi på begravning. Vi tar ledigt hela dagen för att hedra den avlidne.

Fredag 11:00

Tillbaka till verkligheten. Det finns gröna små ormar här som hoppar mellan de höga träden. Ibland händer det att ormen missar nästa träd och trillar ner på marken. ELLER BILEN!!!! Shit man! Jag gick på terapi för min ormfobi innan jag åkte hit. Det hjälpte föga, måste jag erkänna! VAD GÖR MAN NÄR EN GRÖN ORM (SUPERGIFTIG) TRILLAR NER PÅ ENS VINDRUTA???? Jag fick i alla fall för mig att jag skulle "skaka av mig" den, och börjar svänga hejdlöst med bilen hit och dit. Ormen trillar ner och jag backar över den och dödar den. Det känns skönt.

Fredag 12:00

Äntligen kommer vi fram till byn som vi ska registrera! Men nu är det dags för lunch hos Village Chefen, Liurain. De är otroligt tacksamma och glada över att jag är där, och de kallar mig Ita-Boot, som ungefär betyder Your Highness, eller något liknande. Alla stirrar oavbrutet på mig. Liurain serverar mig lunch. Och alla sitter och tittar när jag äter. Det är han som lägger upp maten till mig, och han vill ju visa sin gästfrihet, så därför lägger han upp ett lager som till och med skulle vara för mycket för Thai-batt-unglingarna..... Och jag äter. Fan! Jag är verkligen inte kräsen. Och efter nära fyra månader här, har jag vant mig och gillar numera allt. Eller nästan allt. Det smakar fan.... det är något ruttet alltså. Det är sardin blandat med nudlar och ris. Men det smakar konstigt. Och alla stirrar på mig. Jag måste ju äta, det fattar ni väl. Och jag äter upp allt. Sväljer bara, med massor med vatten. I morgon (fan, det är ju begravning) måste jag vara beredd på att allt kommer upp (eller ut) igen...

Fredag 13:00

Äntligen dags att registrera! OCH VET NI VAD!? Jag registrerar i den byn där XANANA GUSMÃO är ifrån!!!! Alla heter Gusmao här. Det där med efternamn har man helt andra regler för här än i Sverige. I en normal familj heter pappan kanske Joao Gusmao, mamman Isabel Pereira Freitas, barnen kan heta Eurico, Francisco eller Ivonia, Carlota eller något liknande. Men i efternamn heter de Pires, Xavier, Boavida eller något annat. Familjen har alltså inte samma efternamn, utan man ger sitt barn ett efternamn man tycker om (eller två), eller man ger sitt barn samma efternamn som någon man beundrar. Därav Gusmão.

Fredag 16:00

På väg hem. Vi är klara med den här byn. Jag lämnar killarna i Laga, och kör vidare mot Baucau. Jag kör över en get. Stannar och letar reda på ägaren och betalar honom 50 000 Rupiah, ungefär 50 spänn. Blir inte förvånad längre. Sânt händer.

Fredag 17:20

Slutar tidigt idag. Jag är dödstrött. Orkar inte skriva mer. Orkar inte berätta om Aquiles, min kontrollant,

som harklar sig hela tiden och det låter så äckligt att jag klöks själv och är nära att kräkas. Orkar heller inte berätta om Antonio, en annan assistent som hela tiden gafflar om: "Feto labele car carreta!" Kvinnor ska inte köra bil! Eller om att John är i Dili under veckan, och jag måste sova själv med alla husdjur, urk. För nu är det HAPPY HOUR och allt FN-folk samlas hos FAO:n (Field Assistant Officer). Jag ska ta mig en kall öl. Over and out.

Resan till Papua

Detta var inte bara min första resa till Papua utan även min första resa utanför de nordiska länderna. Därför var det för mig rätt stora intryck redan på resan dit, vid t.ex. de stora flygplatserna i Amsterdam och Jakarta.

Barnen tittade nyfiket på de vita främlingarna

Jag tillbringade två månader på Västpapua, från början av mars till början på maj, så jag hann med att se en hel del och kan här så klart bara ge några spridda berättelser från resan. Jag besökte Jayapura, Wamena och Baliemdalen, Biak, Manokwari och Merauke samt en del mindre byar och samhällen.

Som västpapuan för man räkna med hårda tag från polisens sida.

Jayapura: poliser och "kufar"

Jag kom sammanlagt att tillbringa en ganska lång tid i Jayapura eftersom jag alltid återkom hit efter mina utflykter till andra ställen. Det var en stad som jag ogillade första dagarna jag var där men nu efter att ha lärt känna trakten och en del människor där så är den inte så tokig längre.

Det första man slogs av var den oerhört stora närvaron av poliser. Här patrullerade de inte omkring två och två som hemma i Sverige utan här gick det omkring hela plutoner.

Redan andra dagen där såg jag hur ett gäng tungt beväpnade poliser arresterade en man på gatan inte långt ifrån mig. Detta bidrog givetvis till att jag första dagarna inte gillade stan. I allmänhet var poli-

serna, liksom soldaterna i armén, unga pojkar i tjugoårsåldern.

En annan sak var att det fanns gott om "kufar" i stan. I ett par fall rörde det sig om uppenbart mentalt sjuka människor som kunde komma fram och störa en på kvällarna då man drog omkring på stan. Men i bland blev jag och mina papuanska

vänner förföljda då vi promenerade omkring på gatorna. En man förföljde oss mycket metodiskt ett par kvällar. Hans klädsel lyste skummis lång väg. Han måste ha lagt ned åtskilliga timmar på detta. Först tänkte jag att kanske polisen lejt någon till att kolla vad jag håller på med, men de betedde sig så klantigt så jag gissar att det bara var knäppgökar.

Det var framför allt på kvällarna som Jayapura blommade upp. Längs stranden sattes en massa s.k. Warungs upp där man kunde äta eller dricka te och kaffe samtidigt som man såg ut över havet och alla fiskebåtar.

Wamena och Baliemdalen

Själva staden Wamena, centrumet uppe på höglandet, var en tråkig historia. Jag var ende turisten där och alla ville kränga grejer till mig. Förutom att de ville sälja pryglar eller sina tjänster som guider, så blev jag andra natten på hotellet erbjuden en prostituerad för 300 000 rupiah. Jag tackade nej och gick och försökte sova trots brölet från karaoke-maskinen.

Men dagen efter gav jag mig ut på vandring tillsammans med min guide Ebanus. Då förändrades allt. Folk var vänliga och nyfikna ute i byarna då man kommit ett par dagsmarscher från Wamena.

Byborna gillade att tala politik och om hur de ville köra ut den indonesiska regimen. Vid ett tillfälle blev det nästan komiskt. Då vi stannat för lunch kom ett par herrar

ned från sina potatisodlingar och började prata argt och upphetsat. "Papua merdeka - Indonesia go home" ropade de flera gånger så jag behövde inte översättning hela tiden. De förklarade att de hatar allt indonesiskt. De äter inte ris och nudlar utan bara papuansk mat som sötpotatis osv. Men fem minuter senare kunde jag fotografera de båda då de glupskt slukade resterna av mina nudlar. De skrattade bara. Men de poängterade att de inte hade något emot oss europeer utan det var indoneserna de hatade.

På kvällarna i byarna gillade man också att sitta framför brasan och berättas för mig om OPMs hjältedåd. En historia jag hörde flera gånger var om hur OPM ledaren Kelly Kwali skjutit ned tre helikoptrar med bara tre patroner. Att alla här verkade tro på historien ordagrant visar att de inte har någon erfarenhet varken av skjutvapen eller helikoptrar. Jag skrattade och sade, utan att visa någon skepsis, att Kelly Kwali var en duktig kille!

Men berättelserna jag hörde gjorde mig också bekymrad. Det fanns starka inslag av hat och rasism mot indoneser. Vi vet ju att det finns ett berättigt hat mot den indonesiska regimen men tyvärr drabbar det även oskyldiga människor med indonesiskt ursprung. Men det huvudsakliga intrycket av höglandet var att här fanns trevliga människor och en vacker natur. Sötpotatisen var dock i sötaste laget för mig liksom ofta kaffet, som alltid sockrades för mycket om man inte sade till.

Merauke och Wasur

Merauke kommer jag att minnas som den plattaste trakt jag någonsin sett. Inte en kulle så långt man kunde se. Förutom att vandra runt i stan och de närmaste omgivningarna så passade jag på att besöka Wasur nationalparken. Efter det sedvanliga trasslet med tillstånd så kunde jag ge mig ut i den blöta och sumpiga terrängen. Det var i slutet av regnperioden så det var så blött att det inte gick att gå överallt. Därför höll jag mig i huvudsak till trans-irian highway och gjorde då och då avstickare från denna då terrängen tillät det. Men "highway" låter lite överdrivet eftersom det bara kom enstaka fordon med ibland 2-3 timmars mellanrum.

Här fick jag se kängurur som skuttade runt framför allt

på morgnarna. Men framför allt fanns det fåglar. Jag är ingen kännare av fåglar så jag vet inte vad de heter, men det var gröna, blå och röda i alla storlekar. Jag gick bara och njöt. Tyvärr var de för svåra att fotografera med min utrustning. Skogen var som sagt blöt och gles, inte alls lika pampig och ogenomtränglig som vid nordkusten. Då och då träffade jag på jägare som jagade känguru med pilbåge. En av dem hade lyckats fälla två.

Arga poliser

Efter att ha vandrat inåt ett par dagar satt jag en eftermiddag och vilade vid väggkanten. En MC-polis dyker då upp och försöker prata med mig. Jag begriper inte först vad han pratar om men sedan försöker han tvinga mig med på en lastbil till Merauke. Jag säger nej, "tidak". Han blir då förbannad och skäller på mig samt riktar sin M16 karbin mot mig på ett hotfullt sätt. Jag begriper fortfarande inte vad han menar. Till slut hoppar en man ur lastbilen som kan lite engelska han förklarar att jag kommit för nära gränsen till PNG och måste härifrån. Polisen blir ännu mer sur då jag inte reagerar så han viftar mer med sitt vapen och vill se mitt pass osv. Jag lyckas till slut förklara att jag inte vill skickas på en lastbil till Merauke utan att jag kommit hit för att gå i skogen och se på fåglar och fotografera osv. Han går till slut med på det bara jag vänder om och börjar gå mot Merauke hållet. Jag hade inte tänkt gå mer denna dag men polisen hade gjort mig på dåligt humör och jag ville gå ett par timmar därifrån så han inte börjar bråka mer om jag stöter på honom.

Skottlossning i natten

På kvällen slog jag upp tältet bakom ett bambubuskage så jag ej var synlig från vägen. Vid midnatt smäller så två gevärskott av på nära håll. Jag blir lite uppjagad eftersom jag inte har någon aning om vad som händer. Är det bråk eller strider på gång? Jag ligger kvar i tältet och lyssnar. Det är kolmörkt. Ett par bilar far sakta fram borta på vägen. Inget mer händer. Morgonen därpå ser jag tomhillsorna ligga och glänsa på vägen. Troligen var det väl bara en polis eller militär som slängde iväg ett par skott mot en galen hund eller något annat djur. Men det var olustigt då det började smälla.

Jag vandrade sedan ytterligare en dag och liftade sedan med några ungdomar till Merauke.

I Merauke träffade jag även på några lärare på stan som ville att jag skulle komma och besöka deras skola. Jag gjorde det dagen efter och fick gå runt i klasserna och berätta om min resa mm. Jag gjorde också lärarna glada genom att berätta för barnen hur viktigt det är att de studerar engelska flitigt så de kan prata med folk från nästan

Man från Wamena

hela världen. Alla var överlyckliga över att jag var där. Lärarna, rektorn och framför allt barnen var jättenöjda. Jag lovade skaffa brevvänner åt dem bland elever i Sverige.

Biak och Manokwari

Biak var en trevlig ö, ändå såg jag bara de närmaste omgivningarna runt Kota Biak. Jag lämnade många intressanta platser osedda eftersom jag tänkt komma tillbaka efter att jag varit i Manokwari.

Då jag kommit till Manokwari stötte jag äntligen på en annan turist. En man från Storbritannien. Vi var bland annat ut till en ö utanför stan där vi badade och vandrade runt bland palmerna.

Men det roligaste vi gjorde var en tripp till de s.k. Angi-sjöarna. Vi tog en överfull "taxi" till Ransiki. Vägen var otroligt dålig och ibland helt bortspolad av översvämmade bäckar. Väl i Ransiki började i fråga folk om vägen. Men vi fick olika svar hela tiden. Vi kom lite fel till en början och fick vada över en mindre älv helt i onödan men det gick med nöd och näppe. Det blev en jobbig men vacker vandring upp för bergen. Det enorma behovet av vätska överraskade mig trots att jag efter flitigt idrottande borde veta sänt.

Det var otroligt vackert att se dimmorna över sjön då vi kommit upp. Vi hyrde en kanot med motor över första sjön och hade sedan några timmars vandring över ett berg till nästa sjö där vi övernattade.

Vi var i lite tidsnöd, därför försökte vi kolla om det inte skulle gå att flyg ned till Manokwari. De har en landningsbana vid ena sjön. En eländig gräsplan som inte skulle duga till att spela fotboll på här hemma. Men de kunde inte lova att det skulle gå att flyga, så det blev apostlahästarna i alla fall. Men en sträcka kunde vi lifta med en jeep.

Då vi ett par dagar senare kom till Manokwari hade jag lite Cash-kris då ingen bank accepterade mitt mastercard. Jag hade inte kontanter till flyg, men mitt i natten lyckades jag hoppa på båten Umsini till Jayapura vilket var billigast.

Språkförbistringen

Engelska kunskaperna på de platser jag besökte var sämre än jag väntat mig. Till och med på hotell och restauranger var det svårt att göra sig förstådd. Nu är det ju inte några större problem där, går man in på ett hotell förstår de ju att man vill se på ett rum och höra priset.

Desto större hjälp hade jag av den lilla frasbok i indonesiska jag hade med mig. Man var snabbt tvungen att lära sig det grundläggande. Till exempel att räkna så man

kunde diskutera priser, samt hur man frågade efter vägen till olika platser. Kunde man bara detta så var det inga större problem att vandra omkring på landsbygden utan guide eftersom människorna i byarna var trevliga och hjälpsamma.

Jag lärde mig att den papuanska varianten av indonesiska var lite annorlunda. T.ex. "Saya mau tidur" (jag vill sova) sades "Sa ma tidur" samt mycket snabbare. Dessutom fick jag höra att meningarna i min frasbok var klumpiga. Till exempel denna vanliga fråga: "Apa anda berbicara bahasa ingris" (talar ni engelska) - Så där snackar man ju inte! fick jag höra. - Säg: "Apa anda bicara ingris" - strunta i alla "bahasa"!

Det var ibland lite frustrerande att man inte kunde tala ordentligt med någon. Sällan kunde någon så bra engelska att man kunde ha längre diskussioner om något. Detta gjorde att man i bland kunde känna sig lite isolerad från omvärlden. Men i Jayapura, liksom i Biak och i Manokwari fanns det Internet att tillgå! Datorerna på dessa ställen krånglade ofta och var otroligt långsamma, men det gav en chans att ha kontakt med omvärlden.

- Papua Merdeka!

Det märktes tydligt att det bland papuanerna fanns ett kompakt stöd för "Merdeka". Det vill säga frihet eller självständighet. Men det var lite olika idéer om hur detta skulle uppnås. En del menade att de skulle driva ut Indonesien med våld bara de fick tag i mer moderna vapen. Andra menade att de fredligt skulle förhandla sig fram till självständighet. Jag tyckte att båda metoderna verkade lika hopplösa. Men det var otroligt svårt att diskutera politik då det hela tiden var språkproblem. Jag försökte ibland förklara mina egna socialistiska idéer men vi missuppfattade varandra nästan jämt.

Jag lade märke till att 8 mars, internationella kvinnodagen, passerade utan att uppmärksammas i Jayapura och för första gången på mycket länge kunde jag inte delta i

något arrangemang på första maj.

I Manokwari blev det där emot en flagghissning på första maj, vilket militären sedan

slog ned med minst sex dödsoffer och flera skadade.

Per Johansson

Rapport från Ambon

I början av december åkte jag till Ambon, en liten ö i den östra delen av Indonesien. Det tog bara några timmar att flyga dit från Indonesiens huvudstad Jakarta. Ön är delad av en bukt, dess norra del kallas Leihitu och den södra Leitimur. På södra delen ligger öns huvudstad som heter Ambon eller ibland kallas Amboina. Den är också provin- sen Malukus huvudstad.

Flygplatsen ligger på öns norra del. Den är under den indonesiska militärens kontroll. Den delen av ön, med undantag några få byar som fortfarande bebos av kristna, är helt kontrollerad av de muslimska soldater som kallar sig *Laskar Jihad Ahlus Sunnah Wal Jama*. Deras ledare är Jaffar Umar Talib, en muslimsk krigsveteran från kriget i Afghanistan.

Krånglig resa

För att komma från flygplatsen till Ambon stad kunde man tidigare åka buss som körde längs bukten. Nu går bussen inte längre. Vägen är kontrollerad av muslimska Jihadsoldater. För att nå stan måste man nu byta transportmedel tre gånger. Inte bara det, man kan också förlora sitt liv. Först måste man åka taxi eller minibuss genom ett besvärligt två kilometerlångt område, sedan med snabbgående småmotorbåt till en bit utanför stan och sedan med minibuss som går genom den gröna linjen. Den första biten är besvärlig därför att man kan bli beskjuten av laskar Jihad som gömmer sig någonstans i vegetationen och skjuter på förbipasserande bilar. Den andra sträckan kan man bli attackerad av de muslimska snabbgående båtar som ibland dyker upp. Och den tredje biten när man åker minibuss genom stadens demarkationslinje kan man bli beskjuten med ljuddämpade ge- vär från byggnadsruiner.

Ambon är relativt liten stad som under normala förhål- landen har ungefär 300.000 invånare. Den kristna be- folkningen säger att stan och öns södra del är deras sista viktiga bastioner i provinsen som de muslimska Jihadkri- garna vill ta över.

Det finns inga tecken på att de kristna miliserna är or- ganiserade i form av militära enheter. Det sägs att de bara samlas ihop när det behövs till fronten. Hur många de är är svårt att säga, men troligen ingår de flesta ung- domar och män. Det ska också sägas att i kriget deltar barn på båda sidor. Deras uppgift är att gå med hemma-

gjorda bomber till frontlinjen så nära fienden så möjligt eller penetrera fiendens område och detonera bomber när det behövs.

På grund av kriget är staden delad i två delar. Den nor- ra delen kontrolleras av de muslimska Jihad, medan den södra delen hålls av kristna.

En lite flicka påväg genom ruinerna i stadens centrum

Några huvud- gator mitt i stan är den s.k. demarkations- linjen eller den gröna linjen. De är inte mer än 15 meter breda. Längs den här gröna linjen kan man se brända bygg-

nadsruiner på båda sidor och ungefär var 50e meter finns militärposteringsar.

Stad i ruiner

Stadens affärscentrum ligger i ruiner och området kon- trolleras av muslimska Jihadsoldater. De kinesiska ägarna har flyttat och öppnat sin verksamhet i det kristna områ- det eller flytt till andra städer utanför provinsen eller ut- omlands. Vardagsmarknad flyttas ut på trottoarerna. Det finns nästan bara provisoriska affärer. Det saknas inte basförnödenheter på marknaden, men priserna är ganska höga för den lokala befolkningen.

Staden har ingen industri i stor skala. De flesta av sta- dens befolkning sysselsätter sig inom den statliga förvalt- ningen eller privat administration och servicesektorer medan öns befolkning lever på jordbruk. Före krigsut- brottet liksom nu är en stor andel av befolkning arbetslös eftersom det inte förekommer några åtgärder som skulle kunna skapa arbete för det växande antal ungdomar som avslutar sin skolutbildning.

Inga brev med posten

De flesta banker och statliga myndighetskontor och skolor finns på den kristna sidan. Bankerna fungerar rela- tivt normalt, och man kan ta ut pengar från bankomater. Posten delar inte ut försändelser och man kan inte skicka brev, men dess Internetservice fungerar som vanligt. I december i samband med jul och nyår var skolorna stängda.

Kriget har gjort att många människor förlorat sina bostäder, egendomar och sysselsättning. De har blivit flyktingar som bor i kyrkor, skolor, fotbollsstadion, och provisoriska baracker. Uppskattningsvis är antalet flyktingar som finns bara i den lilla stan och området omkring några hundratusental. Deras situation är mycket svår. De saknar vanliga dagliga förnödenheter. Värst drabbade är barnen. De saknar normala utbildningsmöjligheter och andra aktiviteter. Det finns några internationella hjälporganisationer som gör insatser för att hjälpa flyktingar. Det är svårt att beskriva flyktingssituationen på den muslimska sidan eftersom jag blev avradd att försöka besöka deras område. Jag blev informerad att det inte är lätt hos dem heller. Det sägs att varje flyktingfamilj måste lämna en viss del av sin ranson till Jihadsoldaternas stora kök. Varje familj måste betala en slags skatt på 50.000 rupiah per månad och varje statsanställd måste betala en viss summa av sin lön.

Religiöst tvång

I mitten av december kom några flyktingar från ön Kesui i östra delen av Moluckerna. De flydde då deras byar blev attackerade och ockuperade av de muslimska Jihad-soldaterna. Dessa flyktingar gav vittnesmål bl a i den stora kyrkan Maranatha om deras situation och om att de var tvungna att byta religion från kristendom till Islam och byta arabiska namn. De berättade om tvångsomskärelse med kökskniv eller rakblad som har orsakat infektioner och dödsfall. Det sägs också att de som inte ville byta religion blivit dödade. Många präster har förlorat livet.

P.g.a. det tidigare uttalandet av några muslimska extrema partier att det inte skulle bli något julfirande, förväntade man hos den kristna befolkning på Ambon en stor offensiv från Laskar Jihadsidan. Den allmänna situationen under december månad var mycket spänd. Folk och de vanliga indonesiska soldaterna på gränsbevakning trodde att offensiven skulle inledas under julen. Ingenting hände, men den 28e december efter avslutningen på den muslimska fastemånaden vid midnatt kl. 00.15 började

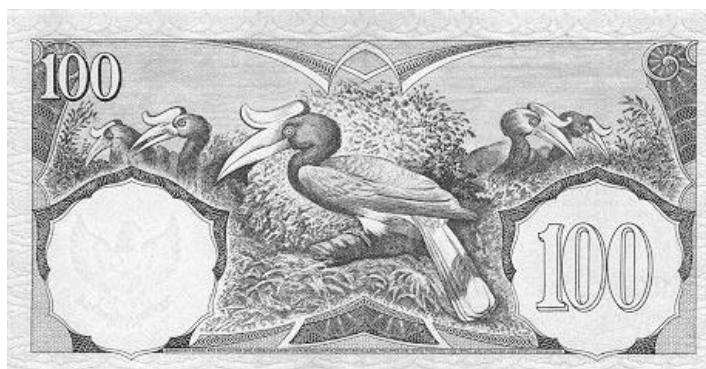

Soldater som just anlänt till Ambon pga oroligheterna

de skjuta mot det kristna området i Karang Panjang öster om stan. De regeringssoldater som bevakade gränsen mellan Karang Panjang (det kristna området) och Batu Merah (det muslimska området) sköt tillbaka enstaka gånger från sina posteringar. Skottlossningen upphörde ungefär kl 04.30. Det var bara lätta vapen och enstaka granater eller hemmagjorda bomber som användes. Inga rapporter om skador noterades i tidningarna. Man trodde att då det inte blev någon offensiv under julen, så måste den komma på nyårsafton, men det visade sig att nyårsfirandet gick som vanlig med fyrverkerier.

Under min vistelse mördades några kristna människor som av oförklarlig anledning körde bil genom det muslimska området. Deras döda kroppar hittade man senare flytande i bukten. Några andra blev skjutna till döds under sjöfärd i bukten.

Det verkar vara mycket långt till fred, trots att många försök har gjorts från båda sidor. Så länge de muslimska Jihadkrigarna finns kvar är det svårt att få fred. Mitt tillstånd att vara där var nästan slut och jag var tvungen att lämna Ambon och Indonesien i mitten av januari. Jag har med en videofilm om situationen som gjorts av några amatörfilmare.

Vad är det för fel på Indonesiens demokratisering?

För inte så länge sedan föreföll en demokratisering av Indonesien omöjlig. Men de gamla teorierna om att moderniseringen är otillräcklig, eller beroendet av omvärlden för stort, har i stort sett övergivits. Försöken att snabbt modernisera landet (som i Indonesien) och att göra sig oberoende av omvärlden (som i Kambodja) resulterade huvudsakligen i auktoritära styren. Och trots allt nådde den tredje vägen av demokrati även många u-länder.

Så medan de deterministiska tankeriktningarna visade sig vara felaktiga, växte istället en ny idealistisk sanning fram efter det kalla krigets slut. Det var möjligheten att, oavsett utgångsläget, på en gång införa demokrati genom att med utländskt stöd introducera grundläggande mänskliga rättigheter, fria och rättvisa val samt ett "gott styre".

Fallet Indonesien

Just detta är vad som prövades även i Indonesien fr. o. m. slutet av maj 1998, när västvärlden och stora delar av den inhemska eliten plötsligt gav upp sina lojaliteter och insåg att bristen på legitimitet var grundorsaken till krisen. Så när ekonomerna hade misslyckats med att "sätta rätt priser" (varvid de ironiskt nog t. o. m påskyndade utgången genom att den 4 maj sänka de statliga subventionerna), tillsattes dessutom något mjukare kollegor för att också "introducera rätt institutioner."

Inom ett eller två år, sade man, skulle Indonesien vara på rätt väg igen. Å ena sidan skulle det ske genom att ekonomin rekonstruerades. Å andra sidan skulle "passande" ledarskap, decentralisering, civilsamhälle och politiska fri- och rättigheter främjas och bereda vägen för fria och rättvisa val. Dessutom skulle pakter ingås mellan "moderata makthavare och realistiska reformpolitiker".

Politisk kris

Vad gick snett? Varför kan nu den historiska chansen att upprätthålla framväxten av världens tredje största demokrati ända i ett lika historiskt misslyckande? För det första, var det inte moderniseringsprocessen utan en politisk kris för den despotiska liberalismen (symbiosen mellan ett politiskt monopol och en ekonomisk liberalisering) som möjliggjorde Indonesiens nya demokrati. Således var utrymmet begränsat även för en kombination av politiska pakter inom eliten och idén att "låta ekono-

min sköta sig själv". Detta kan fungera (oavsett politiskt tumult) i ekonomier som är mindre politiskt styrda, men inte i Indonesien.

I stället vittrade institutionerna sönder och det fanns få självständiga och kraftfulla aktörer som kunde ta initiativet för att driva igenom förändringar. Detta gällde både på det ekonomiska och det politiska planet. Demokrati-rörelsen hade undertryckts i decennier. Affärsmännen kunde antingen fly eller var lika beroende av politiskt stöd som någonsin. Formellt liberal politik blev ett slagfält för allt mer fragmenterade, privata och lokala militära, administrativa och ekonomiska intressen (så som nu är fallet i fråga om Gus Durs presidentskap).

Demokratins svaga grund

Det skedde en övergång från centraliserad korruption – inom vars ramar den repressive gudfadern hade infört vissa begränsningar för att garantera sig själv och sina vänner hög avkastning - till en laissez faire regim utan alternativ reglering på demokratisk väg. Och i det läget är det helt rationellt för symbiotiska politiska, ekonomiska och militära ledare att omedelbart roffa åt sig så mycket som möjligt.

Även den upplysta grundtesen om behovet av att först befrämja rättsäkerhet och "gott styre" var ute ur bilden. När en konstitutionell rättsstat inte föregår folkstyret (så som var fallet i Västeuropa, genom ganska auktoritära åtgärder från staten och bourgeoisien), tvingas vi säga (som många anhängare av den utvecklingsinriktade staten i Asien brukade göra) att tiden ännu inte är mogen för en demokratisering. Eller så får vi diskutera vilka sociala, ekonomiska och politiska krafter som samtidigt skulle kunna leda fram till både konstitutionellt styre och demokrati. Men dessa förhållanden har inte ens berörts av Världsbankens förespråkare för ett "gott styre".

Så medan deterministerna hade rätt när de betonade de bristande förutsättningarna för demokrati, hade idealisterna en poäng genom att säga att man hur som helst inte skulle missa chansen att befrämja demokratin. Men att införa demokrati genom att bara satsa på elementära institutioner, civila och politiska rättigheter samt nationella val i ett läge då mekanismer, krafter och organisationer som understödde processen saknades – det var dömt att misslyckas.

Medborgarperspektivet

För det andra, låt oss på grund av dessa problem gå utöver både det deterministiska och det idealistiskt elitistiska perspektivet för att istället se på demokratiseringen utifrån ett medborgarperspektiv; medborgare som antas vara jämlika och kontrollera regeringens politik. Många säger att detta är orealistiskt och slöseri med tid. Men p. g. a. samma argument ignorerade de flesta experter de grundläggande konflikterna, den dolda oppositionen och potentialen för demokrati redan under Suharto-eran. Så varför göra om samma misstag nu?

Låt oss i stället börja med de grundläggande frågorna om innehållet och omfattningen av de fyra fundamentala förutsättningar som de flesta forskare (även de som likt svenska demokratirådet försöker utvärdera demokratin) är överens om måste utvecklas om demokratiseringsprinciper (folkstyre och politisk jämlikhet i fråga om kollektivt bindande beslut) skall förverkligas.

(1) Fria och rättvisa val

Indonesiens allvarigaste problem var frånvarande i 1999 års allmänna val, vilka dessutom ignorerade den fundamentala lokala nivån. Bara den militära, politiska och religiösa eliten med gamla organisationer och lojaliteter hade en rimlig chans. Särskilt demokratirörelsen och studenterna var marginaliserade. Det fanns varken utrymme för lokala partier i lokalval eller för nya intressebaserade folkliga organisationer och partier. Ännu värre var att utländska demokratiförespråkare gjorde lite för att förändra situationen.

(2) Öppen och ansvarig regering

Ett öppet och ansvarigt styre förutsätter att det finns fri information och fria organisationer och att regeringen är lyhörd för den folkliga opinionen. Vid sidan av informella kontakter och nätverk, är de grupper som manövrerats ut i de ytliga valen i hög grad utestängda från politiken. Staten fungerar dessutom allt sämre och med bristande koordinering, allt medan makten fragmenteras och lokaliseras. Politiska pampar har tagit över genom att länka samman religiösa och etniska ledare som har stora medlemsskaror, affärsmän och administratörer som har resurser, och militärer och milisgrupper som har muskler. Medan de pro-demokratiska frivilligorganisationerna har relativt god ekonomi men är fragmenterade, är de grupper som försöker bilda nya folkliga organisatorer och partier fattiga och splittrade. Bortsett från de få allmänna valen, finns det små möjligheter för människor att påverka systemet annat än genom att återgå till informella kontakter, utöva påtryckningar eller bedriva lobbying.

Ännu värre är (återigen) att detta delvis underblåses av

utländskt stöd som vanligtvis är begränsat till den urbana eliten med goda internationella kontakter. Tonvikten läggs vid grupper som granskar och bedriver lobbying, inte på det generellt erkända behovet av massbaserade folkliga organisationer för att tvinga fram öppna och ansvariga regeringar. Ironiskt nog är även organisationen av det utländska stödet ett tydligt exempel på bristande öppenhet och ansvar, åtminstone i relation till dem som det främst angår (och som väntas lära sig från utländska erfarenheter) – indoneserna i allmänhet och demokratirörelsen i synnerhet.

Vidare har det varit svårt att vidga det offentliga samtal som vuxit fram genom demokratiangångarna inom media och kultur till det lokala planet och till gemene man. Detta gäller i synnerhet när pro-demokratiska grupper överges av utländska demokratiförespråkare till förmån för deras egna NGOs och konsulter. Följaktligen har spekulativa media fyllt det mesta av det öppna "liberala" utrymmet.

(3) Civila & politiska rättigheter

Liberaliseringen av det civila och politiska livet är förhållandevis vital och framgångsrik, men har liten betydelse för stora delar av befolkningen. Det politiska våldet är lokaliserat, halv-privat och underblåst genom uppvisning och manipulation av etniska och religiösa lojaliteter. Bristen på sociala och kulturella rättigheter är en del av problemet. Detta blev etablerad statlig politik redan under massakrerna i mitten av 1960-talet, men nu är den inte längre kontrollerad av en stark ledare. Sanning och rättvisa är förutsättningar för försoning men dessa temata diskuteras mest under NGO-seminarier.

(4) Ett demokratiskt samhälle

De demokratiska byggstenar och de intresse- och ideologi baserade folkliga organisationer som växte fram ur självständighetskampen, har krossats eller helt urholkats av flera decenniers repression och förbud mot all oberoende medborgerlig organisering till förmån för främjande av feodal-likande seder och bruk. Detta har faktiskt även påverkat demokratirörelsen, som alltjämt lider av söndrande elitism (underblåst av likaledes elitistiskt och söndrande utländskt stöd), medan många människor måste ta sig igenom den ekonomiska och sociala krisen innan de kan dra nytta av de nya demokratiska möjligheterna.

Demokratin fungerar ej

Sammantaget finns det alltså viktiga friheter, men de civila och demokratiska rättigheterna och institutionerna är svaga, de fungerar ofta dåligt och det är ofta svårt för gemene man att dra nytta av dem. De politiskt margina-

liserade men mäktiga delarna av eliten skulle förmodligen ändå ha tillämpat odemokratiska metoder.

Men det största felet med Indonesiens demokratisering är att den inte ens fungerar som ett sätt för gemene man – den största potentiella demokratiska kraften – att främja sina idéer och intressen, lösa konflikter och komma överens med andra aktörer om hur man skall ta itu med gemensamma frågor. Snarare måste folk ofta handla odemokratiskt genom att byta tjänster eller betala för att få skydd och kontakter bland tjänstemän, politiker eller i elitkretsar liksom hos etniska och religiösa nätverk. Och om ingenting hjälper, blir de lätt tvungna att gå ut på gatan och slutar kanske med att bränna ner en polisstation.

Hur skapa demokrati?

Medan den uppenbara lösningen är att utgå från dessa människors behov och stödja deras försök att göra demokratin tillgänglig och meningsfull är förstås det vanliga svaret istället att sådana ansträngningar är naiva och nästan löjliga. Feodal-likande värderingar och patron-klient relationer anses vara så starka att de kommer att överleva vilken form av demokrati som än introduceras.

Faktum är dock, att betydelsen och rollen av dessa traditionella band mellan beskyddare och undersåtar sällan har så djupa och starka rötter som man låter påskina. I Indonesien fick de förnyad betydelse i första hand beroende på det auktoritära styret och exploateringen från slutet av 1950-talet och framåt. Så om man fokuserar på den fienden i stället för på till synes outplånliga kulturella arv, blir det tvärt om möjligt att arbeta för demokrati. Men då behövs det förstås mer än ett idealistiskt befrämjande av ytliga institutioner, rättigheter och val. Dessutom måste man fokusera hur det skulle kunna vara möjligt för vanliga människor att förbättra och använda demokratin under specifika förhållanden och i olika kontexter. Vilka kunskaper och möjligheter har folk? Hur kan de förbättra dem? Hur kan de använda rättigheter och institutioner? Och hur kan dessa i sin tur ändras för att människor skall få bättre möjligheter att använda dem?

Vägen till demokrati

Några huvudpunkter som följer av resonemanget i denna korta text är uppkomsten av ideologiskt och intressebaserade folkliga rörelser, organisationer och partier samt massbaserade kampanjer för sanning, rättvisa och en omskrivning av historien – vilka samtidigt skulle främja folklig utbildning. Ett exempel är att demokratiförespråkare kunde överväga att lägga större vikt vid lokala aktioner och debatt samt krav på lagförändringar vilka kunde ge nya partier en chans att växa fram nerifrån, från gräsrotterna. Annars hamnar även de bästa lokala

aktionsgrupper i händerna på de stora nationella partierna och politikerna, eller tvingas begränsa verksamheten till lobbying och påtryckning varvid demokratin blir mindre viktig.

På samma sätt kunde aktivisterna överväga att modifiera sina kampanjer för majoritetsval i enmansvalkretsar. Utan något slags proportionell representation blir det inte bara svårt att styra ett diversifierat samhälle demokratiskt utan dessutom (och ännu viktigare) så minskar möjligheterna för nya partier att växa fram nerifrån medan rika lokala bossar tenderar att gynnas. Detta är enkel lärobokskunskap! Och de som inte läser dem eller litar på dem kan lära sig av den mödosamma kampen för att skapa en ny folkligt baserad politik i grannlandet Filippinerna.

Demokratiseringen

Indonesiens demokratisering står alltså vid ett vägskäl. För att förhindra kollaps och gå framåt är det av yttersta vikt att finna en tredje väg, mellan determinism och idealism; en tredje väg som strävar efter en substantiell demokratisering - inte i form av bra resultat för alla (det är en öppen fråga) utan genom att främja av medborgarnas faktiska möjligheter att dra nytta av och förbättra civila och demokratiska rättigheter och institutioner.

Det som inte upphör att förvåna mig är varför i ett fall som Indonesien bland andra nordeuropéer faller så pladask och undertrycker sina egna (för att inte tala om exempelvis sydafrikanernas) erfarenheter av behovet av sociala och ekonomiska förutsättningar och folkliga organisationer i demokratiseringsprocessen, till förmån för den dominerande idealistiska och ofta ytliga satsningen på institutioner, rättigheter och val.

Faktum är att de flesta utländska demokratiförespråkare inte bara brukar låta bli att befrämja dessa grundvillkor för upprättandet av en substantiell och därmed också hållbar demokrati. Vanligtvis distribueras också stödet för en öppen och ansvarig regering genom exklusiva elitkretsar och är långt ifrån organiserat på ett öppet och ansvarigt sätt med avseende på *demos*, d.v.s folket som förväntas utveckla demokratin. (I vissa fall favoriserar stödet t.o.m. utländska konsulter och NGOs på bekostnad av pro-demokratiska indonesiska strävanden). Man kommer oundvikligen att tänka på den USA-stödda s.k. Berkeley-maffians främjande av Suhartos teknokrater då den nya ordningen växte fram på 1960-talet. Trots goda avsikter (och trevliga och dugliga människor) underblåses på så vis demokrati rörelsens achilleshäla i form av splittring och ekonomiskt beroende till nackdel för det akuta behovet av enighet på basis av demokratiska idéer och gemensamma intressen.

Wahids problem

Efter bara ett och ett halvt år på presidentposten tyder mycket på att Abdurrahman Wahid snart kommer att förlora makten. Han har inte mycket stöd i parlamentet och alltfler är missnöjda med hans sätt att styra landet.

Den ekonomiska krisen är inte över. Valutan har sjunkit i värde igen – mer än 15 % gentemot den amerikanska dollarn under årets första kvartal. Internationella valutafonden håller inne utbetalningar av lån eftersom fonden är missnöjd med regeringens implementering av den ekonomiska politik man föreskrivit. Korruptionen tycks vara lika utbredd som tidigare. Våldsamma konflikter drabbar olika delar av landet, under våren mest uppmärksammat i Kalimantan. Militären har på nytt kopplat greppet om den indonesiska politiken och möter självständighetskraven från aceheser och papuaner med brutalt våld. Muslimska extremister bränner böcker som de hävdar har ett "kommunistiskt" innehåll. Samtidigt har konservativa krafter i parlamentet, främst inom Suhartos gamla parti Golkar, Megawatis PDI-P samt muslimska partier, inlett en process för att avsätta Wahid.

Parlamentet har vid två tillfällen riktat kritik mot Wa-

hid för hans påstådda inblandning i två korruptionsskandaler och för hans sätt att sköta regeringsarbetet. Om parlamentsledamöterna inte är nöjda med Wahids svar i slutet av maj, kan de gå vidare genom att sammankalla den högsta folkförsamlingen som utsett presidenten.

Wahid kommer då att avkrävas en redogörelse för sitt styre och om denna redogörelse inte godtas av församlingens majoritet innebär det i praktiken ett misstroendevotum. Wahid tvingas då avgå och ge plats för vicepresidenten Megawati Sukarnoputri, se bilden.

Anders Uhl in

Våldet på Borneo

En våldsam konflikt blossade upp i provinsen centrala Kalimantan på den indonesiska delen av ön Borneo i slutet av februari. Tusentals dajakker attackerade madureser. Hundratals människor dödades och ca 30,000 madureser fördrevs från sina hem och tvingades fly från provinsen.

Dajakerna utgör Borneos ursprungsbefolkning. De består av flera olika folkgrupper, varav de flesta är bofasta jordbrukare. Liksom andra ursprungsbefolkningar – i Indonesien och andra delar av världen – har de blivit marginaliserade i samhället. Den auktoritärt styrda utvecklingsprocess som ägde rum under Suhartodiktaturen innebar att dajakerna trängdes undan från sina traditionella landområden. De flesta fick ingen plats i det moderna samhället. Låg utbildningsnivå och hög arbetslöshet präglade många dajakers tillvaro i utkanten av de nya städer som växte upp på Borneo. Nyinflyttade människor från

andra delar av den indonesiska övärlden kontrollerade handel och administration. Det gällde framförallt etniska kineser och javaneser. Madureserna som kommer från ön Madura norr om östra Java, har flyttats från sin tätbefolkade hemö till den mer glest befolkade ön Borneo som ett led i Indonesiens omfattande folkomflyttningsprogram. Madureserna är i allmänhet också relativt marginaliserade och fattiga precis som dajakerna. Men det är tyvärr inte ovanligt att två förtryckta och missgynnade grupper vänder sig mot varandra. Våldsamma sammanträffningar mellan dajakker och madureser har förekommit tidigare i olika delar av Kalimantan.

Polis och säkerhetsstyrkor har inte gjort mycket för att stoppa våldet. Huvuddelen av de väpnade styrkorna är upptagna med att slå ner folkliga protester i Aceh och Västpapua. Kalimantan är inget prioriterat område för centralmakten och några strukturer för upprätthållande av lag och ordning och rättsstatsprinciper existerar egentligen inte.

I västerländsk media har det funnits en tendens att "exotisera" den våldsamma konflikten. Den ansedda brittiska veckotidskriften *the Economist* skriver att "... krigarna med sina traditionella *mandau* svärd utbyter berättelser om att äta människolever. Deras offers huvuden, lever och hjärtan har magiska egenskaper, säger de. Halshuggning är deras traditionella sätt att döda fiender, magi deras hemliga vapen." (min översättning)

Men det grymma dödandet har inget med dajakernas kultur och traditioner att göra. Att hugga huvudet av sina fiender är en metod att skrämja befolkningen som

används i många krigssituationer. Det är på intet sätt typiskt för dajakerna. Tillgången på vapen spelar naturligtvis också in. Om de dajakiska ungdomsgång som terroriserade madureser hade haft tillgång till skjutvapen hade de förmodligen skjutit sina offer istället för att skära halven av dem.

Exploatering av naturresurser, inklusive skogsskövling, gruvidrift, anläggande av oljepalmsplantager etc. är grunden till de sociala spänningar och konflikter som tagit sig så blodiga utlopp.

Anders Uhl in

Våldet härskar åter i Västpapua

Fem medlemmar av den nationella papuanska församlingen PPC (Papuan Presidium Council) greps i december i Jayapura. De gripna är ledande personer i den västpapuanska självständighetskampen.

Fyra av PPC-medlemmarna – Theys Eluay (ordförande), Taha Al Hamid (generalsekreterare), John Mambor och Don Flassy – greps dagen före högtidlighetslandet av den 1 december. Fyra dagar senare greps ytterligare en PPC-medlem, pastor Herman Awom. Enligt Tapol-bulletinens mars/april-nummer sitter alla fem fortfarande anhållna, dock utan att några formella anklagelser är gjorda.

Indonesiens president Wahid har flera gånger krävt att de fem männen ska släppas, utan resultat. Bland annat har ministrar i hans egen regering och landets polischef tillbakavisat kravet.

Symboliska 1:a december

Den 1 december har stor symbolisk betydelse i Västpapua. Datumet markerar den dag år 1961 då den forna kolonialmakten Holland erkände den västpapuanska flaggan och nationalsången, samt lovade att arbeta för att förbereda ett självständigt Västpapua.

I Jakarta genomfördes hundratals västpapuanska studenter en demonstration den 1 december och krävde självständighet. Polisen i Jakarta skingrade demonstrationen med våld och sju demonstranter greps. Fyra av dem

riskerar nu livstids fängelse för "separatism".

Inför 1 december hade de indonesiska myndigheterna under flera månaders tid sänt truppförstärkningar till Västpapua. Många befarade därför att årsdagen skulle urarta till ett blodbad. I provinshuvudstaden Jayapura genomfördes årsdagen dock utan större intermezzon, men några dagar senare krävdes dödsoffer i samband med flagghissningar i Merauke i sydöst och Tiom i Baliemdalen.

Förbjud på nytt

Sedan i höstas är det åter förbjudet att hissa den västpapuanska flaggan Morgonstjärnan. Åter riskerar flagghissare att omedelbart skjutas till döds.

ihjäl.

Åter härskar våldet i Västpapua – efter den positiva utveckling som kunde skönjas i början av år 2000.

Thomas Petersson

Tragedin i Baliemdalen

Blodbadet Baliemdalen i oktober kommer att påverka den lokala befolkningen på ett grundläggande sätt under långt tid framöver. Det konstaterar ett antal NGOs (ickestatliga organisationer) i Västpapua. Skolan och sjukvården är två samhällssektorer som har drabbats hårt.

Våldsamheterna i Baliemdalen kostade 37 människor livet och ett stort antal skadades. Våldet inleddes med att indonesisk militär och polis efter hot hissade ned den västpapuanska flaggan Morgonstjärnan på ett antal platser den 6 oktober. I samtliga fall höggs flaggstängerna ned och flaggorna revs sönder.

Beslutet att hissa ned Morgonstjärnan vid denna tidpunkt stred mot en överenskommelse som fattats i provinshuvudstaden Jayapura tre dagar tidigare, och sände därför chockvåg över Baliemdalen.

Flera barn dödades

Nedhissningen och skändningen av Morgonstjärnan följdes av ytterligare militära och polisiära operationer av indonesiska specialstyrkor. Totalt sköts två papuaner ihjäl vid nedhissningen av Morgonstjärnan och ytterligare elva sköts ihjäl senare under dagen.

Ryktet om dödsskjutningarna spreds som en löpeld i Baliemdalen och ett stort antal papuaner från de omkringliggande byarna samlades i Wamena påföljande dag, den 7 oktober. Den uppretade folkhoppen gick under dagen till attack mot ett stort antal civila indoneser. Totalt dödades 24 civila, däribland flera barn, och de närmast dagarna flydde tusentals indoneser från området.

Under dagen greps sammanlagt ett åttiotal papuaner,

varav samtliga utom 16 personer släpptes dagen efter.

Den 13 december, drygt två månader efter våldsamheterna, greps ytterligare fem papuaner. Alla fem är lokala medlemmar av den nationella papuanska församlingen PPC, som bildades vid en stor papuansk kongress i Jayapura sommaren 2000.

Militärer undervisar

En konsekvens av händelserna i oktober är att utbildningssystemet i Baliemdalen har fallit sönder. Många lärare, varav majoriteten är indoneser, har flytt från området utan ambitioner att återvända. Tre månader efter händelserna hade inget gjorts för att åter bygga upp utbildningssystemet eller ta hand om de elever som lever med psykiska sviter efter våldsamheterna. I dag bedriver, istället för lärare, indonesisk militär undervisning på flera håll i Baliemdalen.

Ytterligare en konsekvens är att sjukvården brottas med stora brister; nästan all medicinsk personal har flytt från området. Dessutom har tragedin skapat stora motsättningar bland Västpapuas befolkning: papuaner i Baliemdalen mot indoneser i Baliemdalen, papuaner i Västpapua mot indoneser i Västpapua och kustpapuaner mot högländspapuaner.

Enligt slutsatsen i undersökningen är tragedin i Wamena "i grunden ett resultat av säkerhetsstyrkornas våld mot samhället". Däremot spelade inte, enligt undersökningen, etniska, religiösa och rasmässiga motsättningar den omfattande roll som indonesiska myndigheter och medier har gett sken av.

Thomas Petersson

Nya Zeeland berett att medla

Nya Zeeland kan tänka sig att ställa upp som medlare mellan den indonesiska regimen och västpapuanska representanter. Det uppger Nya Zeelands utrikesminister Phil Goff.

Uttalandet kom efter ett möte med Franzalbert Joku, som arbetar med att samordna västpapuanernas självständighetskamp internationellt. Den nya zeeländske utrikes-

ministern är orolig över utvecklingen i Västpapua.

- Vi vill uppmuntra till en fredlig dialog och undersöka förutsättningarna för autonomi, vilket skulle kunna ge människorna i Västpapua stor kontroll över sina egna liv, menar Phil Goff.

Thomas Petersson

"Rättegång" i Wamena

I februari genomfördes en rättegång mot de fem västpapuaner som av indonesiska myndigheter anses ha iscensatt våldsamheterna i Wamena i oktober. Samtliga dömdes till långa fängelsestraff.

De åtalade – fyra män och en kvinna – är lokala medlemmar i den nationella papuanska församlingen PPC. PPC-medlemmarna stod bland annat åtalade för försök till separatism. Den 10 mars dömdes de till mellan fyra och fyra och ett halvt års fängelse för att ha varit hjärnorna bakom våldsamheterna i Baliemdalen den 6-7 oktober. Vid rättegången stod även 17 västpapuaner åtalade för att ha varit delaktiga i våldsamheterna. Samtliga ansågs skyldiga och dömdes till mellan ett år och nio månaders till tre och ett halvt års fängelse.

Hot och våld

Rättegången i Wamena tycks ha haft lite med rättvisa att göra. Dagen före rättegångens första dag tilläts, exempelvis, poliser från den ökända Brimob-styrkan att besöka de åtalade. Enligt människorättsorganisationen ELS-HAM misshandlades och hotades flera av de åtalade. En av de fem PPC-medlemmarna, en lärare vid namn Murjono Murip, blev slagen över ryggen och varnades

för att om han inte erkände åtalspunkterna, så skulle hans naglar sakta dras ut och hans näsa skäras av. Uppgifter finns också om att polis och militär har skrämt upp allmänheten i Wamena i sådan utsträckning att många inte vågade bevittna rättegången.

Internationell kritik

Den 7 februari meddelade Amnesty International att organisationen anser att de fem PPC-medlemmarna i Wamena bör betraktas som samvetsfångar. I ett uttalande kommenterar Amnesty International också det politiska läget i Indonesien: "I Aceh och Papua blir det allt svårare att skilja den nuvarande regimen från den under Suhartos tid. Samma metoder tillämpas mot dem som motsätter sig Jakartas påbud: folk terroriseras, torteras, fängslas och dödas.

Den australiensiska avdelningen av Internationella juristkommissionen hade för avsikt att övervaka rättegången i Wamena. Så blev det inte. Organisationen nekades att besöka rättegången av de indonesiska myndigheterna.

Thomas Petersson

Journalist fängslad i Västpapua

Den schweiziska journalisten Oswald Iten satt fängslad i Jayapura i Västpapua i nästa två veckor i december. Mitt framför hans ögon utspelade sig grymma scener. Bland annat bevittnade Oswald Iten hur en 17-årig pojke torterades till döds av polisen.

Oswald Iten arbetar för den schweiziska dagstidningen Neue Zurcher Zeitung, och var i Västpapua för att rapportera om det politiska läget i området. Den 2 december greps han av indonesisk polis, anklagad för att ha tagit "politiska fotografier" och därmed bedrivit illegal journalistisk verksamhet, eftersom han endast hade ett turistvisum.

Natten till den 2 december, efter nio timmars förhör, fördes den schweiziska journalisten in i en cell.

– Det första som jag noterade var stanken av urin och

annat mänskligt exkret. Sedan upptäckte jag, i dunklet, kroppar ligga sammanpressade som sardiner. Klockan var ett på natten och någon gav mig en pappkartong, så att jag åtminstone hade något rent att lägga mitt huvud på, berättar Oswald Iten på Neue Zurcher Zeitungs hemsida.

Daglig misshandel

Oswald Iten kom att tillbringa sammanlagt tolv dagar i cellen i Jayapura, tillsammans med ett stort antal andra fångar. Det var en omskakande tid. Nästan dagligen kunde Oswald Iten bevittna hur andra fångar misshandlades av polis och vakter.

Natten till den sjunde december blev en mardröm. Från sin cell kunde Iten beskåda hur fem sex poliser med slagträn och bambupiskor misshandlade ett stort antal papuaner som närmast livlösa låg på golvet. Kropparna,

väggarna och taket var täckta av blod. Senare på natten och påföljande dag fördes ytterligare ett antal papuaner in i fängelset och misshandlades på samma sätt. Troligen var misshandeln en hämnd för att ett par polismän dödats vid en papuansk attack mot en polisstation i Abepura utanför Jayapura. En av de män som Iten såg torteras dog av sina skador framför hans ögon.

Själv utsattes Oswald Iten inte för något fysiskt våld. Den 12 december släpptes han från fängelset och förvisades några dagar senare ur landet.

Östtimorveteran ny befälhavare i Västpapua

Generalmajor Mahidin Simbolon har utsetts till ny befälhavare i Västpapua, efter att hans föregångare omkommit i en flygkrasch. Simbolon har ett långt förflutet inom den indonesiska armén och är ökad för sina insatser i Östtimor.

Den nye befälhavaren i Västpapua har gjort militär karriär inom Kopassus (den indonesiska arméns elittrupper), och har tidigare arbetat i Östtimor vid upprepade tillfällen.

Simbolon tog sin examen vid militärakademien 1974 och redan året efter deltog han i invasionen av Östtimor i december 1975. Liksom många av Simbolons kurskamrater tillhör han de så kallade "Östtimorveteranerna" inom den indonesiska armén, vilkas militära karriärer bygger på tjänstgöring och upprätthållande av det hårdföra förtrycket i Östtimor.

Simbolon tillhör de mer erfarna

"Östtimorveteranerna". Han ledde 1992 det förband som grep den dåvarande motståndsledaren Xanana Gusmao. Under senare hälften av 1990-talet hade han olika ledande befattningar, och 1999 var han en av hjärnorna bakom Operasi Sapu Jagad. Syftet med den operationen var att rekrytera folk och bygga upp de många milisgrupper som – tillsammans med den indonesiska armén – var inblandad i blodbadet i samband med den FN-övervakade folkomröstningen i Östtimor.

Skärpt läge vid gränsen PNG- Indonesien

Hundratals västpauaner har efter blodbadet i Wamena flytt till Papua Nya Guinea (PNG). Indonesien kräver av PNG att de inte ska betraktas som flyktingar utan skickas tillbaka till Västpapua.

Överhuvudtaget har tillståndet längs den 80 mil långa gränsen mellan Västpapua och PNG skärpts den senaste tiden.

I januari kidnappade en OPM-grupp ett dussintal skogsarbetare – anställda av ett sydkoreanskt bolag – i ett gränsområde. Efter ett par veckor släpptes gisslan. Bedömare menar att kidnappningen var ett resultat av någon form av samarbete mellan OPM och den lokala militären i området.

Samma månad greps OPM-ledaren Mathias Wenda och ytterligare tolv OPM-medlemmar i PNG. Wendas gerillagrupp har opererat i gränsområdet under lång tid. Tidigare har de kunnat röra sig tämligen fritt i PNG. Nu riskerar Wenda ett långvarigt fängelsestraff. Elva av de gripna OPM-medlemmarna har redan dömts till sex månaders fängelse och straffarbete för att de vistats illegalt i PNG.

Människorätsaktivister tror att gripandet av Wenda och de övriga OPM-medlemmarna är ett resultat av indonesiska påtryckningar.

Fyra soldater dödade

Den 3 februari dödade västpauanska aktivister fyra indonesiska soldater cirka tio mil väster om provinshuvudstaden Jayapura. Vid sammandrabbningen dödades en västpauan. Hundratals indonesiska soldater har nu skickats till området för att kväsa det tilltagande upproret.

Thomas Petersson

Konferens om Aceh

Den 28 april arrangerades en konferens om Ace på American University i Washington DC. Huvudorganisatörer var International Forum For Aceh (IFA), en organisation som arbetar för att nå en fredlig lösning på konflikten som har orsakat tusentals oskyldiga människors död och enorma materiella skador och förstörelse.

I konferensen deltog representanter från ASNLF (Acehs Nationella Frihetsfront) under ledningen av dess hälsovård minister Dr Zaini Abdullah och informationschef Bakhtiar Abdullah. Från den indonesiska sidan deltog före detta ministern för mänskliga rättigheter Dr Habsballah M. Saad och några andra personer från Jakarta.

Från Aceh kom folk från det regionala parlamentet (DPRD) bl a Mustafa A Gelanggang och Muchlis Muktar. Kvinnorörelsen representerades av den legendariska personligheten Tjut Nur Asykin. Tre andra viktiga organisationer därifrån var SIRA (informationscentrum för folkomröstning i Aceh), FARMIDIA (Acehs studentfront för folkomröstning) och AUF (Acehs enhetsfront).

Henry Dunant Center i Genève som har ordnat samtal mellan ASNLF och den indonesiska regeringen vilka resulterade i avtalet "Joint Understanding on Humanitarian Pause" representerades av Dr Louisa Chang Boegli.

Amnesty International, Tapol, SCHRA (Support Committee for Human Rights in Aceh), IHRN (Indonesian Human Rights Network) och den danska organisationen Rehabilitation of Victims of Torture hade också representanter på konferensen.

Närvarande som observatörer från olika diplomatiska kretsar i Washington var diplomater från Indonesien, Sverige, Frankrike, Nya Zeeland, Malaysia och några tjänstemän från US State Department.

Konferensen gick mycket smidigt och präglades av förståelse. Den slutade med följande rekommendationer från International Forum for Aceh (IFA):

Till det internationella samfundet:

att medla mellan de krigande parterna och få slut på våldet.

att delta igen inom mänskliga rättigheter och humani-

tärt arbete i Aceh och utöva tryck på den indonesiska regeringen att tillåta internationella observatörer och FN representanter att arbeta i Aceh

Till USAs regeringen:

att inte förnya det militära samarbete med Indonesien eftersom brott mot mänskliga rättigheter begås av Indonesiens militär i Aceh och överallt i Indonesien.

att undersöka Exxon Mobil deltagande i brott mot mänskliga rättigheter som begås av indonesiska trupper i Aceh och ta bestämd ställningen baserad på den här undersökningen.

att stödja den internationella mänskliga rättighetstribunalen om brott begångna i Östtimor och utöva tryck på den indonesiska regeringen att etablera en oberoende domstol i Aceh.

Till Indonesiens regering:

att dra tillbaka militära enheter från Aceh och sluta insistera på en militär lösning på konflikten.

att allvarligt och ärligt delta i dialog med GAM (Gerakan Aceh Merdeka) och alla representanter för det acehnesiska samhället.

Att allvarligt ta hänsyn till Acehs folk som demokratiskt vill utöva sin självbestämmanderätt genom en folkomröstning.

NatTill Acehs ionella Frihetsfront:

att respektera folkets mänskliga och demokratiska rättigheter som de kämpar för och informera sina militära enheter om de universella mänskliga rättigheterna samt lagar och förordningar:

Till Acehs NGOs:

att noggrant och systematiskt notera brott mot mänskliga rättigheter.

att arbeta med universitet och att noggrant samt professionellt uppskatta folkets aspirationer.

att arbeta för att öppna en indonesisk människorättsdomstol i Aceh.

För mer information om brott mot mänskliga rättigheter i Aceh var vänlig se:

<http://hem.passagen.se/freeaceh/>

Pris till MR-aktivisten Munir

Advokaten Munir erhöj i december det s. k. alternativa Nobelpriset. Stiftelsen Right Livelihood Award motivering till priset var "för mod och hängivenhet i kampen för mänskliga rättigheter och för civil kontroll av militären i världens femte mest folkrika nation".

Priset, som uppgår till 500.000 kronor, delades ut vid en ceremoni i riksdagshuset. Det uppmärksammades bl. a. genom artiklarna "Indonesisk advokat får alternativa nobelpriset" i Broderskap, nr. 50, och "Munir vill civilisera Indonesien" i DN 7/12. Munir talade den dagen på ett möte för Fonden för mänskliga rättigheter och på ett seminarium vid Södertörns högskola.

Aktiv sedan studenttiden

Den 35-årige Munir leder organisationen Kontras, d. v. s. Kommissionen för försvunna människor och offer för våld, i Jakarta. Kontras, som åtnjuter folkligt stöd och har över 100 volontärer knutna till sig, medlar även i konflikten på Moluckerna och undersöker massakrerna i samband med Suhartos maktövertagande 1965-1966. Munir är också medlem i undersökningskommissionen av våldet 1999 i Östtimor.

Munir blev aktiv i MR-frågor redan under studenttiden 1988, då han studerade arbetarnas villkor. Då fanns det endast statskontrollerade fackföreningar i Indonesien. 1991 ägnade han sig åt böndernas svåra situation. Som advokat besökte han även Dili i samband med Santa Cruz-massakern samma år.

År 1993 mördade militären den kvinnliga aktivisten Marsinah för att hon hade försökt bilda en ny fackförening. Därför började Munir arbeta för facklig frihet och mot det militära förtrycket. Under åren 1997-1998 var demokrati rörelsen svag samtidigt som regeringens repression var stark. Dessa år diskuterade NGO:s strategierna för sina aktioner. För de flesta människor var det svårt att förstå vad mänskliga rättigheter innebär. Försvinnanden var emellertid lättare att förstå, eftersom det fanns människor med erfarenheter av sådana. Resultatet blev att NGO:s roll som en övervakande kraft försvagades.

Grundade Kontras 1998

Av detta skäl drog sig 11 av 16 organisationer ur samtalen. Av de övriga grundade Munir Kontras år 1998. Nya

organ bildades och på universiteten inleddes talarturnéer om mänskliga rättigheter och det militära styret. Suhartos s. k. nya ordning överlevde hans fall samma år. Politiken har dock blivit mera komplex och hela 48 politiska partier, varav de flesta konservativa, sitter nu i parlamentet. Militärens ledande ställning, bristande politisk vilja, de ekonomiska problemen och de etniska konflikterna utgör hinder att demokratisera Indonesien. Enligt Munir kommer det att ta 5-10 år för att utveckla en stabil demokrati.

Militärens roll

Flera frågor berörde militärens roll i indonesisk politik. Militären har 38 platser i parlamentet och åtnjuter enligt konstitutionen immunitet. Civil kontroll över militären och avskaffande av immuniteten är därför ytterst viktiga frågor. Kontras har omfattande kontakter med regeringen och militären. Nya NGO:s bildas nu för att bemöta de dagliga konflikterna med den allestädes närvarande militären. Munir menar att folkliga organisationer kan kontrollera regeringens politik och därmed även militären. En ny MR-domstol finns som på papperet är baserad på internationellt gällande lagar men ej är det i praktiken.

Det finns reformkrafter inom militärmakten, främst inom marinen, men den är som institution svagare än armén. Upprättandet av en nationell domstol för att döma de skyldiga för våldet i Östtimor under 1999 är enligt Munir avhängigt det utländska trycket. Politisk vilja saknas i denna fråga, ej bevismaterial. Munir förutspådde att officerare på mellannivåerna löper större risk att bli bestraffade än de högre officerarna. Han tog även upp som exempel på militärens starka ställning att officerare ofta har egna företagsgrupper. Eftersom dessa kan gå under om fri konkurrens skulle råda är det svårt att avskaffa militärens dubbla roll - "dwifungsi" - som en politisk och social kraft i samhället.

Våldet i Aceh

När det gäller Aceh menar Munir att mänskliga rättigheter är ett större problem än områdets självbestämmanderätt. Fördelningen av naturtillgångarna är också viktig här, liksom i Västpapua. Våldet fortsätter, trots den vapenvila som Free Aceh Movement och militären ingått med stöd från den indonesiska regeringen. Enligt Munir uppgår antalet försvunna personer till 973. Siffran kan vara högre, eftersom alla drabbade människor inte vågar

rapportera. Mer än 21.000 barn har blivit födda som ett resultat av våldtäkter. Vad gäller Västpapua är det många indoneser som stöder militärens hårda framfart där p.g. a. uppfattningen att USA och Australien försöker splittra Indonesien.

Om kvinnornas situation sade Munir att kvinnörörelsen växer särskilt i Jakarta och i Västpapua och att kontakter förekommer dem emellan. I Västpapua drabbas kvinnorna och barnen mest av våldet. Många av de en miljon internflyktingarna i Indonesien är just barn och

kvinnor. Slutligen sade Munir om sin egen säkerhet att han är skyddad från många håll, bl.a. ministrar och president Wahid. Priset från Right Livelihood Award förbättrar ytterligare hans position.

Sammantaget gav de två mötena en god bild av Munirs arbete och den politiska situationen i Indonesien. Det blev lättare att förstå varför tidskriften Asiaweek 1999 utnämnde Munir till en av "20 unga ledare i Asien för det nya millenniet."

CCET 11 i Utrecht

Catholic Institute of International Relations, som är baserat i London och som arbetat med Östtimorfrågan sedan 1975, arrangerade 6/10-8/10 det elfte mötet (det första hölls 1985) för Christian Consultation on East Timor (CCET) i Utrecht. Syftet med CCET 11 var att företrädare för kyrkan i Östtimor skulle tala om vilka uppgifter kyrkan i nuläget prioriterar och att diskutera hur kristna organisationer kan hjälpa till i detta arbete.

Östtimor representerades av Manuel Abrantes från Justitia et Pax-kommissionen och Rogerio Dos Santos från Caritas Dili (se Merdeka, nr. 12). Ytterligare ett 20-tal personer deltog i mötet, varav de flesta kom från europeiska länder men även från USA, Indien, Indonesien och Sydkorea.

Svåra uppgifter väntar

Manuel Abrantes presentation

Manuel inledde sin presentation på lördagen med att säga att Östtimor nu är inne i en viktig historisk period på väg mot självständighet. Många svåra uppgifter väntar. Det gäller att möta folkets krav på bostäder, arbete, lag och ordning samt humanitär hjälp i ett läge då landet är svagt både politiskt och ekonomiskt. Östtimor behöver därför utländskt stöd.

Milisattackerna längs gränsen är en stor utmaning. De utgör ett hot mot fred och försoning. Repatrieringen av flyktingarna i Västtimor är också ett stort problem. Ytterligare ett problem Manuel nämnde är att man från den indonesiska ockupationen ärvt en kultur präglad av våld, intolerans och förbittring.

Manuel delade upp vägen mot självständighet i fem faser: befrielsen, upprättandet av UNTAET-administrationen, samstyret mellan CNRT och UNTA-

ET, CNRT-kongressen och självständighet. Fas ett präglades av Östtimors befrielse med hjälp av INTERFET. I den andra fasen upprättades UNTAET-administrationen. Enligt Manuel karakteriserades denna av tröghet och centralisering till Dili.

I fas tre erhöll CNRT och UNTAET fyra ministerposter vardera. Manuel menar dock att timoreserna borde få mer inflytande. Under CNRT-kongressen enades deltagarna om "the National United Pact." Dess innehåll är att Östtimor skall vara demokratiskt. Den fastslår även reglerna för den partipolitiska verksamheten. Enligt Manuel är det svårt att demokratisera Östtimor, eftersom landet saknar demokratiska traditioner. Därför är behovet av utbildning stort, liksom av försoning. Han sade om den avslutande självständighetsfasen att den förutsätter att en uthållig administration etableras.

Manuel sade att östtimoreserna identifierar sig med kyrkan. Diskussioner pågår inom kyrkan om hur man skall kunna bidra till att skapa fred och försoning. Kyrkans prioriteringar är att skapa försoning för fred genom aktivt folkligt deltagande, att avlägsna fattigdom och misär, att verka för en ekonomisk återuppbyggnad, att uppmuntra utbildning för fred och för att stärka den timoresiska kulturen, att främja grundutbildning samt att arbeta för mänskliga rättigheter och social rättvisa. Orosmoln han slutligen räknade upp är den låga ekonomiska utvecklingsnivån och det svaga rättsväsendet.

Folkligt deltagande

Rogerio Dos Santos presentation

Enligt Rogerio behöver Caritas Dili utländskt stöd för att driva sina projekt. Han betonade att utvecklingshjälpen måste leda till en självgenererande utveckling på basis av folkligt deltagande. Det är nödvändigt att stärka

kyrkans kapacitet för att den skall kunna bidra till Östtimors utveckling. I den processen är långsiktigt arbete viktigt.

Feije Duims upplysningar

Feije Duim från Uniting Churches of the Netherlands berättade att tetum nu är kyrkospråk i Östtimor. Han sade att traumabehandling är en uppgift för kyrkan i samarbete med människorättsorganisationen Yayasan Hak. Vad gäller den politiska situationen sade Feije att det nu finns sju politiska partier i Östtimor. En ny uppgift för mig han nämnde är att unga människor som kämpade för självständighet saknar utbildning medan de som ej gjorde det har utbildning. Uppgiften är föga överraskande, men detta är ett nytt problem i Östtimor.

Frågestund

Frågorna handlade främst om kyrkan och dess roll i försoningsprocessen. Eftersom de mänskliga resurserna är svaga i Östtimor är det viktigt att kyrkan kan fungera som ett organ för att hantera det utländska biståndet. Kyrkans hierarkiska struktur utgör dock ett problem i sammanhanget, varför en decentralisering av makten från präster till lekmän vore önskvärd. Redan under den indonesiska ockupationen hölls försoningssamtal i Dare och i Jakarta. Kyrkans ståndpunkt är att alla parter måste delta i försoningsprocessen. Försoning inom Östtimor betraktas som viktigare än försoning med Indonesien. Det finns ingen plan för hur den senare processen skall genomföras.

Det dök även upp frågor om finansiellt stöd till kyrkorna och Östtimors nationella identitet. Enligt Rogerio är Caritas International en lämplig samarbetspartner. Manuel menar att det gäller för Östtimor att utveckla en egen nationell identitet för att undvika att bli absorberat av Indonesien. I denna process är det nödvändigt att ta hänsyn till de egna traditionerna och det faktum att landet varit koloniserat av Portugal och ockuperat av Indonesien.

USA:s roll viktig

Arnold Kohens presentation

Arnold Kohen, författare till *From the Place of the Dead: the Epic Struggles of Bishop Belo of East Timor* (se Merdeka, nr. 10), talade först om hur det amerikanska presidentvalet kommer att påverka USA:s politik i Östtimorfrågan. Han underströk att kyrkan i USA har en viktig roll att spela i denna fråga och menade att den kommer att bli ännu större om George Bush vinner valet. Anledningen är att Bush inte vill att Östtimor skall bli en stor fråga. Vidare refererade Kohen till ett uttalan-

de av Horta för några dagar sedan om att internationella solidaritetsorganisationer måste fortsätta med sitt lobbyarbete för att bygga upp ett nytt Östtimor under tre till fem år framöver.

Frågorna till Kohen gällde de militära relationerna mellan USA och Indonesien. Ett skäl till varför det i september låg amerikanska militärfartyg utanför Dili var att markera att USA inte accepterar en ny indonesisk invasion. Men USA har efter våldsvägen i september 1999 givit blandade signaler gentemot den indonesiska militären, som av amerikansk militär betraktats som den enda pålitliga samarbetspartnern i landet. USA har upprätthållit ett vapenembargo, samtidigt som indonesiska militärer har bjudits in till Pentagon.

Kohen sade att det finns kongressledamöter som har tagit upp att USA:s stöd till Indonesien under invasionen av Östtimor stred mot det säkerhetsavtal länderna ingick 1958, enligt vilket amerikanska vapen ej får användas för extern aggression, men utan resultat.

Människor i chock

Catherine Sextons presentation

Catherine Sexton från brittiska Catholic Fund For Overseas Development (CAFOD) avslutade förmiddagspasset. Hon berättade levande om sina besök i Suai i sydvästra Östtimor, där en massaker som krävde minst 50 människoliv, inklusive tre präster, ägde rum 6/9 1999. CAFOD har samarbetat med kyrkan där sedan 1989-1990.

Vid hennes första besök i november 1999 var Suai, precis som det omgivande Covalima-distriktet, helt förstört. Hon frågade sig var folk sov och var FN-organisationerna fanns. Människor levde i ett chocktillstånd och det var svårt att tala med dem p.g.a. av att alla kände offren. Att besöka kyrkan var för henne en gripande upplevelse.

Efter detta besök har dock livet undan för undan återgått till det normala. Hon talade om att kvinnor började träffas i smågrupper i kyrkan för att dela sina erfarenheter, vilket varit till ömsesidig hjälp. Nu har marknader återuppstått, skolväsendet har återupprättats - trots att skolorna alltfjämt är förstörda - och det finns elektricitet. Catherine menar att just återgången till ett normalt liv är en förutsättning för traumabehandling. Hon berättade att aktiviteter pågick natten 5/9-6/9 och att en mässa hölls dagen efter till vilken det kom människor från hela Covalima. Catherine sade slutligen att alla människor i Suai vill att de ansvariga för övergreppen ställs inför rätta. Rättvisa är alltså en förutsättning för att en försoning skall kunna ske. Hon menar att världssamfundet måste

hjälpa till med att skipa rättvisa, för annars finns det risk för att östtimoreserna tar rättvisan i sina egna händer.

Flyktingfrågan

- Wim Westerbaan

Eftermiddagspasset började med att holländaren Wim Westerbaan, som arbetat inom Peace Brigades International (PBI) i Västtimor i ca ett år, berättade om sitt arbete där med att skydda flyktingar från Östtimor. Han sade att den indonesiska militären fortfarande understöder milisgrupperna, vilka enligt hans mening, är desperata och lever i fruktan för sina egna liv men uppgifterna om dem är motsägelsefulla. Wim nämnde att misshandel har ägt rum i Östtimor mot hemvändande flyktingar. Jämte desinformation om läget i Östtimor försvarar detta repatrieringen av de 134.000 östtimoreser som uppges vara kvar i Västtimor.

Komplicerad fråga

Flyktingfrågan är onekligen komplicerad och en livlig diskussion följde efter Wims presentation. Enligt uppgift vill merparten av flyktingarna återvända, även om detta är svårt att verifiera. Wim citerade en indonesisk uppgift om att flyktingarna ej vill återvända, men denna motsägs av attacken mot UNCHR-kontoret i Atambua 6/9: varför skulle milisen vilja ha bort FN om flyktingarna inte vill återvända? Det finns dock många flyktingar som ej vill eller vågar återvända p.g.a. att de tidigare har arbetat inom den indonesiska militären eller polisen och att de har gjort sig skyldiga till övergrepp. Och enligt biskopen i Baucau, Basilio do Nascimento, uppbär 40.000 östtimoreser i Västtimor fortfarande pensioner från Indonesien. Under diskussionen nämndes även de planer som finns på att flytta flyktingarna till andra öar i Indonesien. Det sades att fristående rikstäckande radiosändningar behövs på Östtimor som en motvikt till milisens desinformationspolitik.

Det kom fram att PBI:s arbete är till stor hjälp för flyktingarna. PBI hjälper till med utbildning för försoning och rättvisa. Man betonar att försoningen måste ske på flyktingarnas egna villkor. För att en försoning skall komma till stånd måste även rättvisa skipas genom att milisledare ställs inför rätta i en internationell domstol. En för mig ny komplikation i denna fråga nämndes, nämligen att UNTAET vill undvika konfrontation med Indonesien. Om rättvisa skipas, skulle det innebära ett slut på den immunitet den indonesiska militären hittills åtnjutit. Detta skulle försvåra fortsatta övergrepp.

Ansvarsfrågan

- Sabine Hammer

Tyskan Sabine Hammer från The Society for Threatened Peoples sade först att upprättandet av en internationell domstol för Östtimor ej endast gäller Östtimor utan att det p.g.a. brottens karaktär är en grundläggande internationell fråga. Hon nämnde de ad hoc-domstolar FN:s säkerhetsråd satt upp under 1990-talet för Rwanda och det f.d. Jugoslavien. Att ad hoc-domstolar upprättats beror på att en permanent internationell brottsdomstol ännu saknas. Sabine refererade till folkmordskonventionen från 1947 och räknade upp folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser som krav för att sätta upp en internationell domstol. Domstolar utgör ett led i en försoningsprocess. En sådan är långvarig och sker i en social kontext. Hon underströk att skulden måste läggas på enskilda individer och ej på hela samhällen. Sabine sade även att en sanningskommission kan komplettera men ej ersätta en internationell domstol.

Vilken domstol?

Omvärldens hållning har hittills varit att Indonesien måste inrätta en nationell domstol, vilket landet också är skyldigt till enligt internationell människorättslagstiftning. Ingenting tyder emellertid på att Indonesien kommer att göra detta, varför CNRT, i likhet med biskop Belo, vill att FN upprättar en internationell ad hoc-domstol för Östtimor. FN:s generalsekreterare Kofi Annan har sedan i januari, då krav på en sådan domstol framfördes, ej gjort någon framstöt i frågan. När UNCHR möttes i mars-april antogs bara ett svagt uttalande om Indonesien utan att en internationell domstol ens omnämndes. Och eftersom Kina och Ryssland är de permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd som är mest emot att en internationell domstol sätts upp för Östtimor, är det osäkert om en sådan kommer att kunna upprättas. Sabine berättade att Xanana under sitt besök i Kina hade fått löftet att, om det fria Östtimor accepterar Kinas överhöghet över Tibet, så skall Kina avstå från att inlägga sitt veto i en eventuell omröstning i säkerhetsrådet (även USA, Storbritannien och Frankrike har som permanenta medlemmar vetorätt).

Om en internationell domstol upprättas, skulle detta kunna ske genom att mandatet för den internationella domstolen för det f.d. Jugoslavien utvidgas till att gälla även Östtimor. En alternativ form av domstol är en med både nationella och internationella domare i, så som i den planerade domstolen för Kambodja. En komplikation som tillkommer om en internationell domstol upprättas är vilken tidsperiod den skall undersöka. Skall undersökningen bara omfatta perioden från och med januari 1999, vilket Indonesiens bundsförvanter önskar, eller hela ockupationsperioden från 1975 till 1999?

Under den efterföljande diskussionen nämndes att det går att påverka alla medlemsländer i FN:s säkerhetsråd och att solidaritetsrörelsen kommer att protestera om veton läggs in i en omröstning. Betydelsen av opartiska domstolar underströks. Vad gäller möjligheterna att upprätta en domstol i Östtimor sade Manuel att en inhemsk lagstiftning först måste etableras, men så länge landet ej är självständigt kommer FN att ta hand om en eventuell domstol. Han tog också upp frågan om hur CCET skulle kunna stöda CNRT för att verka för att en internationell domstol upprättas.

Uttalande till donationsmöte

Under söndagen pågick mötet bara fram till lunch. Syftet var nu att lägga upp strategin inför Världsbankens donationsmöte för Östtimor i Bryssel 5/12-6/12. Synpunkten att upprättandet av en domstol i Indonesien skulle bidra till landets demokratisering framfördes. Det kom även fram att Storbritanniens regering argumenterar att upprättandet av en internationell domstol skulle störa en demokratisk utveckling i Indonesien. Ytterligare en komplikation som nämndes är: de regeringar och institutioner, som det uttalande vi diskuterade skall rikta sig till, bryr sig mer om sina relationer med Indonesien än dem med Östtimor.

Vi bestämde oss för att i uttalandet till Brysselmötet kräva att en internationell domstol upprättas för Östtimor och att flyktingarna i Västtimor bereds möjlighet att

återvända. Vi enades också om att uttrycka vårt stöd för en demokratisk utveckling i Indonesien. Uttalandet, som kommer att undertecknas av Östtimors båda biskopar, skall skickas till deltagarna i Brysselmötet, till utvalda medlemmar i Europa-parlamentet, Kofi Annan, FN:s människorättskommissarie Mary Robinson och till de femton medlemsländerna i FN:s säkerhetsråd.

Gudstjänst avslutade mötet

Vi avslutade mötet med en enkel gudstjänst på engelska och tetum. Under denna fick vi alla tända ljus och placera dem på en karta över Östtimor. Vi fick även säga vad vi ville att ljusen skulle symbolisera för Östtimor. Flera mötesdeltagare placerade även föremål som Östtimor behöver i uppbyggnadsarbetet på kartan. Sammanfattningsvis gav CCET 11 en fyllig bild av den aktuella situationen i Östtimor och god kännedom om hur det fortsatta solidaritetsarbetet skall bedrivas.

Pressmeddelande och uttalande

Östtimorkommittén skickade i december ett pressmeddelande följt av ett uttalande, som vädjar om rättvisa för en bestående fred, till medierna och riksdagspartierna. Det undertecknades av 35 kristna organisationer världen över (nio tillkom senare). Från Sverige undertecknade Broderskapsrörelsen, Caritas Sverige, Justitia et Pax-kommissionen och Kristna Fredsrörelsen uttalan-

---

Besökare från Östtimor

Kvinnorna Flavia de Araujo från ungdomsorganisationen Amigos de Jesus och syster Idalia Tavera, som ursprungligen är från Dominikanska republiken men har bott 20 år i Östtimor och nu är vice generalsekreterare i Caritas Östtimor, besökte Sverige mellan den 8/3 och 4/4. De talade vid årsmötet på portugisiska och spanska som tolkades till svenska.

Flavias presentation

En av Amigos de Jesus verksamheter är att besöka mindre orter för att undersöka ännu ej återuppbyggda hus. Man erhåller hjälp från Portugal och Macau i form av pengar och byggnadsmaterial, men det händer att materialet ej kommer fram i tid. Via Amigos de Jesus kan

ungdomar utbilda sig och många arbetslösa får arbete via organisationen. Ytterligare en uppgift är att hjälpa vårdcentraler med medicin och utrustning. Organisationens filosofi är att i första hand hjälpa de allra sämst ställda människorna, men man har svårt att tillgodose alla hjälpbehov. Verksamheten bedrivs i samarbete med jesuitpräster.

Idalias presentation

Idalia arbetar inom Caritas Östtimor med administration och är ansvarig för vissa utbildnings- och utvecklingsprojekt. Ett jordbruksprojekt pågår för att hjälpa bönderna att använda ny teknik. Man driver även konstbevattningsprojekt. För att bekämpa tuberkulos, som är ett stort problem i Östtimor, samarbetar man med Caritas Norge.

Idalia betonade att kvinnofrågor har blivit ett stort pro-

blem under de senaste åren. Hon menar att många internationella NGO:s ej betraktar kvinnors ställning som ett problem. Många kvinnor söker arbete på hotell och restauranger, men många av dem misslyckas p.g.a. bristande erfarenheter. Caritas Östtimor känner till problemet och driver därför ett kvinnoprojekt. Responserna på de förslag man skickat till internationella NGO:s för att lösa problemet har dock varit dålig eller negativ.

Caritas Östtimor saknar ekonomiska resurser för alla sina projekt. Men man har ändå etablerat ett kvinnocentrum som bedriver projekt för att stödja hantverksproduktion samt lära ut sömnad och matlagning. Genom de ettåriga utbildningarna vill man hjälpa människor att få arbete. Caritas Östtimor har även kooperativprojekt, men de är för närvarande på idéstadiet p.g.a. de begränsade ekonomiska resurserna.

Stora problem

Enligt Idalia är det största problemet framöver valet till en konstituerande församling som skall hållas den 30 augusti. Befolkningen är ej förberedd i och med att den saknar den utbildning som behövs för att en demokrati skall fungera. Det finns 13 partier, men det är inte lätt för folk att veta vem man skall rösta på när partierna saknar såväl partiledare som partiprogram.

Ytterligare ett problem hon nämnde är de internationella NGO:s verksamhet i Östtimor. Man kan nämligen ej se något annat resultat av dessa enligt henne 87 organisationers arbete än att det bidrar till att skapa ett konsumtionssamhälle. Dessa organisationer har mycket större resurser att arbeta med än de timoresiska NGO:s. Anställda inom dem har t.ex. egna bilar, vilket har skapat trafikchaos i Dili. Samtidigt saknar befolkningen i bergen bilar för att resa till Dili. Detta gör det svårt för landsbygdsbefolkningen att sälja sina produkter där. Idalia berättade att när hon nyligen arbetade på en timmes avstånd från Dili var hon tvungen att gå upp klockan fyra på morgonen för att få skjuts dit, där hon skulle börja arbeta klockan nio!

Ett sista allvarligt problem hon tog upp var prostitutionen i Dili, vilken enligt henne märks tydligt genom förekomsten av bordeller. Bredvid hennes hus ligger t.ex. en med 17 unga flickor i. På nätterna syns UNTAET-bilar där.

Frågor

Frågorna berörde flera aspekter av den aktuella situationen i Östtimor. För att komma till rätta med prostitutionen arbetar kyrkorna för att ge flickorna andra inkomstkällor. När det gäller återuppbyggnaden av Dili är i huvudsak kontorshus reparerade. Skolorna är ej åter-

uppbyggda i sin helhet i och med att utrustning saknas. Vissa utländska organisationer hjälper till med återuppbyggnaden av landsbygden.

När det gäller internationella NGO:s i Östtimor gör de även bra insatser, men deras arbete har ej infriat befolkningens förväntningar. Exempelvis gör FN-organet IOM (International Organization of Migration) ett betydelsefullt arbete för att repatriera flyktingar från Västtimor. Bland det som inte gör nytta är barnböcker på engelska, som barnen ej kan förstå, ett exempel. Idalia nämnde vidare en begagnad tvättmaskin och centrifug från Australien som inte fungerade i Östtimor.

Många organisationer arbetar med hälsofrågor, men det råder brist på medicin och den som finns är dyr. Idalia berättade att på Dilis sjukhus fick tre patienter med olika sjukdomar ändå samma medicin! Ett problem till är att många utländska läkare är oerfarna. Många människor söker sig därför till den katolska kyrkans vårdcentraler.

Portugisiska kan komma att bli officiellt språk framöver medan tetum blir ett vardagsspråk. Nu avslutar de som kan indonesiska sina studier på detta språk. Samtidigt undervisas portugisiska i för- och grundskolorna parallellt med tetum.

Svår ekonomisk situation

Den allmänna prisnivån är hög i Östtimor och stiger dessutom. Ett exempel är att grönsaker som förra året kostade 200 rupiah nu kostar 5.000 rupiah. Den ekonomiska situationen är därför svår för många. Självhushåll är en lösning för dem som bor på landsbygden men ej för stadsbor. En del livsmedel säljs på marknaden i Dili samt längs vägarna, där priserna tack vare lägre transportkostnader är lägre än på marknaderna. Till följd av de höga transportkostnaderna kan landsbygden ej helt och hållet försörja Dili. UNTAET har skapat en del arbeten under två veckor för tre USA-dollar per dag, vilket är ganska bra betalt med timoresiska mått mätt. Varuhus finns i Dili, men de vänder sig till utlänningar. Kaffeexporten har ej kommit i gång ännu.

Caritas verksamhet i Östtimor har betydande problem. Vad gäller EU-länderna går nämligen all finansiering via FN: dess mycket tröga administration fördröjer utbetalningen av biståndsmedel. Det stora undantaget här är Caritas Norge, som varit på plats sedan 1996 och som Caritas Östtimor samarbetar väl med även i sitt arbete mot aids och könssjukdomar.

Gabriel Jonsson

Östtimorkommitténs medlemsmöte

Gunilla Westerlund, som arbetade inom UNTAET från mars till oktober 2000, talade på Östtimorkommitténs välbesökta medlemsmöte den 12 november.

Gunilla är från början sociolog och arbetade innan hon via UD kom till Östtimor med Kosovofrågan i Wien.

Hon arbetade inom UNTAET med att förse de FN-anställda med bilar, utrustning och lokaler m.m. När hon började arbeta i mars saknades mycket - bl.a. datorer, vilket gjorde det svårt att arbeta, men enligt Gunilla är timoreserna tålmodiga. Hon sade att FN-administrationen, som omfattar cirka 3.300 utlänningar och därtill omkring 1.000 timoreser, var tungrodd. Ett problem hon nämnde var att den utländska FN-personalen helst ville arbeta i Dili och inte ute i distriktet, men detta problem blev så småningom mindre.

Omorganisation av FN-arbetet

Efter att östtimoreserna hade presenterat en ny organisation, vilken FN godtog, kom en ny organisation att gälla fr.o.m. första juli. Den innebar att bl.a. antalet departement reducerades från elva till åtta och att östtimoreser blev ansvariga för fyra av dessa, däribland infrastruktur och ekonomi. FN behöll kontrollen över bl.a. lag och ordning samt mänskliga rättigheter. Ett National Council med 33 medlemmar bildades också för att ersätta föregångaren National Consultative Council. Enligt Gunilla har omorganisationen inneburit att samarbetet mellan östtimoreserna och FN fungerat bättre.

Ekonomiska och sociala förhållanden

Arbetslösheten i Östtimor uppgår enligt uppgift till 80%, men Gunilla menar att människor klarar livhanken tack vare det varma klimatet och genom att de hjälper varandra. Man har försökt att sätta upp arbetsförmedlingar i alla 13 distrikt för att skapa fler arbeten. Hon sade vidare att det ändå inte finns några tiggare och att det trots allt finns en framtidstro.

Gunilla hade deltagit i intervjuer av 700 personer som hade ansökt för att bli lärare. Många av dessa uteslöts direkt för att de var analfabeter. Bland dessa fanns medlemmar i Falintil, vilka p.g.a. motståndskampen ej hade kunnat utbildas. Förutom brist på skolutbildning var dåliga kunskaper i engelska den vanligaste anledningen till att timoreser ej anställdes inom UNTAET. Månadslö-
nerna för UNTAET-anställda var från 70 till 380 SA-

dollar. Detta skall sättas i relation till hennes uppgift om det mycket höga prisläget i Dili, där en kopp kaffe kan kosta 30 kronor. Gunilla berättade att trafiken hade tilltagit och att det kunde vara svårt att köra i Dili p.g.a. att många människor var ute på gatorna.

Det finns nu låg- och mellanstadieskolor i varje region. Hög- och gymnasieskolorna kommer att komma i gång när lärarbristen är löst. I december kommer Dilis universitet att öppna igen. Det finns 3.000 studenter som vill börja studera. Två sjukhus är nu öppna. På sikt kommer det att finnas kliniker över hela landet. Malaria och denguefeber, som orsakas av en flugart och sprids via vatten, är nu stora hälsoproblem, men TBC är ett mindre problem än vad det har varit tidigare.

Gunilla räknade upp bl.a. olje- och naturgastillgångarna, de gynnsamma betingelserna för jordbruk och förekomsten av mineraler som goda förutsättningar för Östtimors ekonomiska utveckling. Jordbruket är nu, liksom tidigare, den dominerande näringen. Hon avslutade med att visa konstföremål och egna fotografier från Östtimor.

Diskussion

Under diskussionen kom kritiska uppgifter fram om FN-administrationen. Den dominerande uppfattningen är att östtimoreserna själva måste kontrollera FN-insatsen. UNTAET-chefen Sergio de Mello från Brasilien är dock en väl respekterad person. FN-dominansen i Östtimor är påfallande, men enligt timoreserna har FN nu spelat ut sin roll. Kritik riktas mot att lönerna är för höga och att investeringar behövs på andra områden. Att investera är dock inte utan problem: det nämndes att många av de timoresiska ledarna är oroliga inför framtiden. Det är svårt att hitta lämpliga löner för ministrar och domare: ministrarna tjänar nu mera men domarna anser att de gör ett lika bra arbete och att de därför borde ha lika mycket betalt.

Skolundervisningen drivs nu av UNTAET:s departement och av den katolska kyrkan, som understöds av Caritas Sverige. En av Östtimors få inkomstkällor är skatter, och 5% skatt betalas nu på inkomster över 200\$ per månad. Enligt Gunilla är det bättre att skicka personal än pengar för att hjälpa Östtimor i nuläget. Hon berättade även att rättsväsendet uppvisar brister och att 100 fall väntar på att behandlas.

Gabriel Jonsson

Seminarium om Östtimor och Chiapas

Representanter för Östtimor, Mexico och dess sydliga delstat Chiapas besökte Sverige i mars-april. De var inbjudna av Kristna Fredsrörelsen inom programmet för "Syd möter Syd" för att studera fredsskapande och konflikthantering.

Den 26 mars hölls det välbesökta seminariet "Två konflikter - två perspektiv". Flavia de Araujo och Idalia Tavera representerade Östtimor. Från Mexico kom Ana Paula Hernández, utbildningssekreterare vid MR-organisationen Miguel Agustín Pro Juárez i Mexico City och Jorge Hernández, ansvarig för fredsobservatörerna inom MR-organisationen Fray Bartolomé de las Casas i Chiapas. Seminariet hölls på portugisiska och spanska som tolkades till svenska.

Mexico/Chiapas

Sedan oppositionskandidaten Vicente Fox i juli valdes till ny president har han tagit initiativ för att lösa Chiapas-frågan. Samtidigt har han fått ta hand om den besvärliga politiska situation PRI:s regeringsinnehav 1929-2000 efterlämnat. Mexico är en demokrati mer till namnet än till innehållet, bl.a. eftersom 80% av befolkningen enligt gängse uppgifter lever i fattigdom. Under Fox företrädare Ernesto Zedillo ägde många övergrepp rum, såsom tortyr och avrättningar samt tre stora massakrer. De skyldiga har dock ej ställts inför rätta. FN har kritiserat kränkningarna av de mänskliga rättigheterna i Mexico.

Välkänd konflikt

Konflikten i Chiapas är välkänd, men regeringen har sett till att den gerillakamp som pågår för indianernas rättigheter även i två andra delstater blivit mindre känd. En konsekvens av konflikterna är en militarisering i alla tre områdena. Militären har även kommit in i civila områden. Ett exempel är polisväsendet, där korruption och ineffektivitet råder. Följden har blivit ännu fler övergrepp mot de mänskliga rättigheterna. President Fox tal om respekt för mänskliga rättigheter skapar emellertid hopp om förbättringar.

I Chiapas råder stor fattigdom. Kriget har också skapat svåra problem, såsom prostitution och droger. 18.000 människor har blivit hemlösa. I augusti hölls guvernörsväl för första gången på sex år och en oppositionskandidat vann, vilket väckte hopp bland indianerna. Men bl.a. genom att regeringen stött den lokala kongressen har guvernörens makt begränsats.

Tre krav

Zapatistgerillan i Chiapas har ställt tre krav till Fox regering för att inleda en dialog: att stänga sju militärbaser, att frigge politiska fångar och att godkänna ett lagförslag som skulle ge indianerna större rättigheter. Under Fox styre har sju militärbaser stängts, men militära styrkor finns ändå kvar och avväpningen av de para-militära grupperna är ett stort problem. De politiska fångar som är under den federala regeringens kontroll har släppts, medan de som är under lokala guvernörers har förblivit fångslade.

Det är osäkert om kongressen kommer att godkänna lagförslaget, men den har gått med på att zapatisterna för första gången skall få tala i kongressen i Mexico City. Zapatisterna kräver att lagförslaget antas i sitt nuvarande skick. Om så sker, kan fredsförhandlingar inledas mellan regeringen och zapatisterna. Ett fredsavtal väntas få positiva effekter för hela Mexico.

Torterade

De som har drabbats mest av tortyren under de senaste åren är fattiga indianer och bönder. Militären i Chiapas kommer i huvudsak från andra fattiga delar av Mexico. Under de senaste åren har även utarmade indianer värvats genom att de har erbjudits pengar, mat, utbildning och bostäder. Barn har under hot blivit spioner. Samtidigt är det svårt för civila organisationer att påverka militären.

Även om kongressen godkänner ovannämnda lagförslag, måste även 20 delstater godkänna förslaget för att det skall träda i kraft. Ett godkännande är det första steget mot fred, men för att skapa varaktig fred krävs mer. Ett problem är att delstaterna kan följa egna lagar. Och militären kan sätta käppar i hjulet, vilket den redan nu delvis gör för Fox politik.

Östtimor just nu

Östtimor är nu ett mycket fattigt land med hög arbetslöshet och hög analfabetism. Kyrkan, UNTAET och CNRT är de organ som har hand om uppbyggnaden av landet. Arbete görs för att säkra freden, bl.a. via familjeåterföreningar längs gränsen mot Västtimor. Möten har ordnats med milismän i Västtimor. Två principer för att repatriera milismän är att ingen skall tvingas att återvända och att de som är ansvariga för övergrepp mot de mänskliga rättigheterna måste ställas inför rätta. Projekt pågår för att återanpassa de milismän, som vistas i Östti-

mor, till samhället.

Försoning mellan dem som är för respektive emot ett fritt Östtimor är viktigare än rättvisa, men de är parallella processer. Öppenhet är en förutsättning för att försoning skall kunna ske. Under CNRT-kongressen talades det om att initiativ till försoning måste komma från båda sidor och att dialogen måste vara baserad på sanning. Kongressen uttalade sig för upprättandet av en internationell domstol för att döma de skyldiga bakom våldsvågen 1999. CNRT är öppet för dialog med alla parter och söker upprätta goda relationer med Indonesien.

Andra frågor att ta itu med är kvinnornas situation samt egendomslagar. Kvinnor har ej bedömts att vara kapabla att bidra till Östtimors utveckling. CNRT-kongressen beslutade att 30% av parlamentsplatserna skall reserveras för kvinnor. Genom att lagar för markköp saknas, sker nu uppköp av land i Östtimor. Det behövs egendomslagar för att lösa de fall där människor förlorat sina tidigare hem. Ett annat problem som nämndes är att östtimoresiska studenter som fortfarande studerar i Indonesien saknar säkerhetsgarantier.

Sabotörer stör

Den låga läskunnigheten och bristen på civil utbildning möjliggör manipulation i samband med parlamentsvalet som skall hållas 30/8 och blir det första fria valet i Östtimors historia. Att den politiska situationen nu är mer komplex än den var vid folkomröstningen 1999 gör inte situationen enklare. Pro-indonesiska milisgrupper i Västtimor infiltrerar fortfarande Östtimor, trots de "försök" som gjorts för att avvärja dessa grupper. Även i Dili finns det "sabotörer," och människor kan ej sova i lugn och ro. Freden är alltså ej säkerställd.

Australien har sedan 1999 stött ett fritt Östtimor. Det råder dock misstänksamhet kring Australiens nuvarande roll, inte minst p.g.a. oljetillgångarna i Timor-havet. Nuläget beskrevs som ett "mörkrets tillstånd". Konkret innebär detta bl.a. att utländska NGO:s bara främjar sina egna intressen och lever på en helt annan ekonomisk nivå än vad timoreserna gör. Och FN-närvaron innebär att det nu är UNTAET-tjänstemän och ej timoreser som har den reella politiska makten.

Gabriel Jonsson

Årsmöten

Östtimorkommittén och Föreningen ett Fritt Papua (FFP) höll båda årsmöten i Solidaritetsrörelsens Hus i Stockholm den 18 mars. Hela Östtimorkommitténs styrelse valdes om:

Ordförande

Gabriel Jonsson

Kassör

Tommy Pollák

Övriga styrelseledamöter

Hendrik Amahorseja

Eva Goës

Ann Larsson

Lennart Rohdin (suppleant)

Anders Uhlin (suppleant)

Även Föreningen ett Fritt Papuas styrelse valdes om:

Ordförande

Anders Uhlin

Kassör

Thomas Pettersson

Övriga styrelseledamöter

Hendrik Amahorseja

Daniel Kafiar

Ruben Maury

Efter årsmötena talade Flavia de Araujo och Idalia Tavera om den aktuella situationen i Östtimor (se separat artikel sid).

